

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00890

HEYMLAND

Itzik Fefer

*Permanent preservation of this book was made possible by
Rabbi Louis Stein
in memory of
his parents, Edith & Alex Stein*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

א י צ י ק פ ע פ ע ר

היימלאַנד

צייכונגען פון
מאַרק שאַנאַל

אַרויסגעגעבן פון איקאַר
ניו יאָרק, 1944

לכבוד דער באַגעגעניש וואָס די נאַציאָנאַלע
עקזעקוטיווע פֿון איקאָר האָט געהאַט מיט
דער סאָוועטישער דעלעגאַציע, שלמה מיכאַעלס
און איציק פעפער, דינסטיק אָונט, דעם 21טן
סעפטעמבער, 1943, אין לינקאָלן האָטעל, ניו
יאָרק, איז איינשטימיק באַשלאָסן געוואָרן
אַרויסצוגעבן אַ בוך ביראַ-בידזשאַנער לידער
„היימלאַנד“ פֿון חשובֿן זיכטער. די גאַנצע
אייננאַמע פֿון דעמדאָזיקן בוך גייט פֿאַר הילף
צו דער רויטער אַרמיי.

דער באַרימטער מאַלער מאָרק שאַגאַל האָט
בייגעטראָגן זיינע צייכנונגען פֿאַר „היימלאַנד“
ווי אַ מתנה צו דער הילף אַקציע פֿאַר דער
רויטער אַרמיי.

„היימלאַנד“ איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרן
פֿון י. א. ראַנטש, רעדאַקטאָר פֿון „ניי לעבן“,
חודש זשורנאַל פֿון איקאָר.

ITZIK FEFFER — "HEIMLAND"

Published by

THE ICOR ASSOCIATION

1 Union Square, New York 3, N. Y.

Printed in the U. S. A.

איציק פעפער

I

מארק שאנאל — נאָר דער אלטער וויין איז גוט . . .

מארק שאַנאַל — דאָס איז מיינס

דאָס איז מיינס

גיי אַרויס אפן פעלד, טו אַ קוק אפן וואוקס פונעם קאַרן,
 טו אַ קוק, ווי עס ציען די קערנער די זאַנגען צו דר'ערד,
 טו אַ קוק, וואָס פון דאָרן, פון מאַגערן פעלד איז געוואָרן,
 טו אַ קוק, וואָס פון ערד און פון שטויב און פון זוימען
 צעשאַטענע ווערן!

גיי אַרויס אינעם פאַרק, ווען די זון טוט אַ פאַל אויף די
 בוימערשע שפיצן,
 טו אַ קוק אף די קינדער, וואָס שטיפן און לאַכן און טאַנצן אַרום,
 טו אַ קוק אף די קעפלעך די פרישע, די בעקלעך ווי פערשקעס,
 די אויגן ווי בליצן,
 טו אַ קוק אף די בראַנזענע קינדער, וואָס פינקלען ווי פונקען
 פון יוליגער זון.

גיי אַרויס אפן פלאַץ, טו אַ קוק אפן הימל דעם קלאַרן,
 טו אַ קוק אף די שטאַלענע פויגלען, וואָס אַקערן, שניידן די ווייט,
 דאַרט טראַגט זיך מיין פרייד, אין אַ העמדל אַ זיידנס געבאַרן,
 דאַרט טראַגט זיך די שענסטע, די לויטערסטע צייט!

גיי אַרויס אפן טייך, טו אַ קוק אפן פריילעכן וואַסער,
 טו אַ קוק אף די שיפן די שווערע, באַלאַדן מיט רייכקייט און רו.
 ס'איז דאָס גאַלד פון אַלטיי, און דער סטאַלינער שטאַל און
 די קוילן קוזבאַסער,
 ס'איז אַ גרוס פונעם פעלד, פונעם פאַרק, פונעם פלאַץ,
 פון סאַוועטישן רום!

גיי אַריין אין מיין שטוב, טו אַ קוק, ווי כ'בין שטאַרק,
 ווי כ'בין פעסט, ווי כ'בין לייביק,
 טו אַ קוק אף מיין שטוב, אף מיין לאַנד, וואָס איז מינס
 שוין אף אייביק
 אומעטום, וואו איך קום, קאַן איך זאָגן מיט שטאַלק: דאָס איז מינס!

ווער בויערט די שטילקייט

ווער בויערט די שטילקייט? די וועגן ווער וועקט?
 סע שלאָפן די סאָפקעס מיט שאלן באַדעקט,
 מיט טונקעלע שאלן.
 דער טייך איז צעהודעט, צערודערט און שרייט,
 און כוואַליעס משוגענע יאָגן פאַרשייט
 און פאַלן און פאַלן . . .

ווער בויערט די שטילקייט? ווער גייט עס? ווער קומט?
 סע קוקן די טייגישע ביימער צעקרומט
 פון וויסטע טייפונען.
 אַ רויש, אַ געקלאָפּ און אַ הירזשען פון פערד,
 און ס'טראַגן זיך האַמלער און וויניצער בערד,
 די נאַכט איז צערונען . . .

ווער זיינען זיי? יעגער, צי זוכער פון גליק?
 אין לופטן פאַרשניידט זיך אַ בריק נאָך אַ בריק,
 אין בערגלעך פאַרגלידערט,
 אַ בוים נאָך אַ בוים טוט אין ווינט זיך אַ בראַך,
 און ס'וואַקסן אף אייביקן טייגישן מאַך
 די אידישע לידער . . .

סע זינגען די זעגן, סע הוקען די העק,
 מיר זיינען געקומען פאַרפלייצן דעם ברעג
 מיט שטעט און וואַקזאַלן.
 פון ווייט קומט אַ טאַג אַן מיט שטויב און מיט רעש,
 און ס'פליען פון פרייאַיקע סאָפקעס, ווי אַש,
 די טונקעלע שאלן.

די טייגע וואָרט

די טייגע וועקן מיר: שטיי אוף!
 זי ליגט אין מזרח־שיין,
 צו אונזער קול, צו אונזער רוף
 די טייגע הערט זיך איין . . .

ווער טופעט דאָרט? ווער שפּאַנט עס דאָרט
 דורך וועלדער פון סיביר?
 ס'איז אונזער טראַט, ס'איז אונזער וואָרט:
 ס'איז מיר!
 ס'איז מיר!
 ס'איז מיר!

מיט ברייטן רייך, מיט הויכן רייך,
 שטייט אויף די ערד פון קלעם,
 שטייט אויף דער וואַלד, שטייט אויף דער טייך,
 און אַלע בעטן: נעם . . .

ווער זינגט עס דאָרט? ווער יאָגט אַזוי
 דורך וועלדער און דורך ווינט?
 אַ לאַנגער צוג, פון שטויבן גרוי,
 אַ פייף און ער פאַרשווינדט . . .

פון ווייטן קוקט מען אף די געסט,
 מען קוקט פון אומעטום,
 סע רופט די ערד, דער וואַלד די געסט,
 און אַלע בעטן: קום!

דער מזרח־דיקער הימל הענגט
 און ציט זיך צו דער ערד,
 נאָך שטייפע הענט האַט זיך פאַרבענקט
 די רייכקייט אין די בערג!

די פרישקייט בלענדט, די פרישקייט גארט,
 די לופט איז דאָ געשמאַק,
 דער אַלטער צעדער שטייט און וואָרט
 אף אונזער שאַרפער האַק!

וואָס יאָגן טעג אַזוי פאַרשייט ?
 ווער הילכט עס אינעם טאָל ?
 די אויגן גלאַנצן אין דער ווייט
 מיט אַפגלאַנצן פון שטאַל . . .

ווער גייט עס דאָרט ? ווער טופעט דאָרט ?
 די ליד נאָר לאַזט אַ שפור,
 ס'איז אונזער טראַט און אונזער וואָרט
 אף ברעגן פון אַמור !

צום שטילן אַקעאַן

ס'פליט דער טאָג נאָך גיכער פונעם באַן.
 מיר טראָגן זיך צום שטילן אַקעאַן,
 בערעזע-וועלדער טראָגן זיך אפסניי,
 ס'פליט דער באַן אין שטויבן און אין מיי.
 אַט לויפט אַ וואַלד, אַ כוטרע און אַ שטאַט,
 אַט שווימען ווידער פויגלען אפן דראַט,
 אַט ווינקט אַ פלויט, אַ שטיבל, אַ קורגאַן,
 מיר טראָגן זיך צום שטילן אַקעאַן!

האַט זיך פאַר מיר מיין גרויסע היים צעשפרייט,
 די גרויסע היים האָט מיך אין וועג באַלייט,
 ס'האַט יעדער וואַלד גערוישט, ס'האַט יעדער טייך געפליסט.
 מיליאָנען אויגן האָבן מיך באַגריסט.
 איך בין באַקאַנט אין וועג מיט יעדן ווינט,
 מיט יעדן בוים, וואָס לויפט פאַרביי געשווינד.
 דאָ איז מיר נאָענט יעדער בליק און יעדער שפאַן,
 מיר טראָגן זיך צום שטילן אַקעאַן!

פון הינטן איז געבליבן דער בייקאַל,
 אין מיינע אויגן בלאַנקט זיין לעצטער שטראַל,
 כ'האַב ליב די לופט, וואָס גיסט זיך אין מיין לונג,
 און יעדן ווינטל פרוואו איך מיט דער צונג.
 מיין היים איז גרויס, וואָס פליט זיך אַזוי גיך,
 ווען אַלץ איז מיינס און כ'טראָג די היים אין זיך . . .
 און ס'איז אַזויפיל זעען נאָך פאַראַן,
 טשיטא, אולאַן-אודע, בירעבידזשאַן,
 מיר טראָגן זיך צום שטילן אַקעאַן . . .

א מ ו ר ז ע ט

ס'איז גוט אונטער לויטערע הימלען שפאצירן,
מיר גייען אינצווייען, אינדריייען, אין פירן . . .

סע ציען זיך זאפטיג צעאקערטע סטעפן,
סע ליגן די בערג, ווי צעשניטענע עפל . . .

מיר הערן דעם קרעכצן פון ברעטער די פרישע,
מיר שלינגען די לופט פונעם אידישן ישוב . . .

דא האבן זיך פעלדער צעשפרייט — אמורזעטער,
איך מיש זיי, ווי גרויסע פירקאנטיקע בלעטער . . .

אף ברעגן אמורער,
אף פעלדער צעבליטע.

מיר גייען אינפירן:
א מיידל פון ליטע.

א מיידל פון מינסק און א מיידל פון סמילע,
פון טונקלען אמור גייען ווינטעלעך קילע.

מיר גייען און גייען, מיר שמועסן, מיר פלאפלען,
איך קוק אין די מיידלשע יונגע שווארצאפלען.

און זע, ווי די זון איז אין וואסער פארגאנגען,
סע שפרייטן זיך שאטנס צעצויגענע, לאנגע.

סע שמעקט פון די בערגלעך מיט היץ און געוויטער,
אט פארן אהיים פון די פעלדער די שניטער,

אַט גייען די פרויען און טראַגן די זויענען.
און לעמפלעך צינדן זיך אָן אין די רוימען . . .

אַט פאַרט ער, דער יונג, אף זיך אייזערנעם שליטן.
ער האָט היינט די ערדן ווי לעקעך געשניטן.

דער אַונט אין דאַרף איז געזונט און לבנה'יק,
סע שמעקן די הויפן מיט היי און מיט האַניק.

אַ הונט טוט אַ ביל אף לבנה'יקע ברייטן,
צעטראַגט זיך דער ביל פון איין עק ביזן צווייטן.

און ס'ענטפערט אַ הונט מיט אַ ביל מיט אַ דולן,
העט־העט פון מאַנדזשוריע דערטראַגט זיך דאָס בילן . . .

דאָ האַבן זיך שטיבלעך צעזייט — אַמורזעטער,
איך שלעפּ זיך אַרום איבער זיי און איך קלעטער . . .

און אומעטום זע איך דאָ אויגן צעבליטע,
מיר שפּאַנען אינפירן: דאָס מיידל פון ליטע.

דאָס מיידל פון מינסק און דאָס מיידל פון סמילע,
פון טונקלען אַמור ווייען ווינטעלעך קילע.

מיר שפּאַנען אינפירן, מיר זינגען אינפירן,
ס'איז גוט אונטער היימישע הימלען שפּאַצירן!

ביי די שייטערס

א גערעטעניש אַ גרויסע !
ליגט דאָס ווייץ ווי ווערסטן זונען,
איבער קלינגענדיקע דרויסנס
הירזשען פריילעכע טאבונען . . .

אי אין אַוונט, אי באַגינען,
ברענען שייטערס — אַ מחיה !
גייען אַלטימשקע נגונים
אין געוועט מיט לידער נייע . . .

ס'האַט אַ דערפל זיך באַהאַלטן
אין די בערג, אין וועלדער ווייטע,
אין אַן אַוונט אין אַ קאַלטן
ברענען ליכטיקער די שייטערס.

שטערן שיינען, שייטערס שיינען,
צווייגן רויכערן און קנאַקן,
און די שכנים מיינע זיינען
ביי-אַמורישע קאַזאַקן.

ברוינע אידן און קאַרייער
אַרום הויכע שייטערס זיצן,
און די ביימער רוישן זייער,
אין דער פינצטער פונקען בליצן.

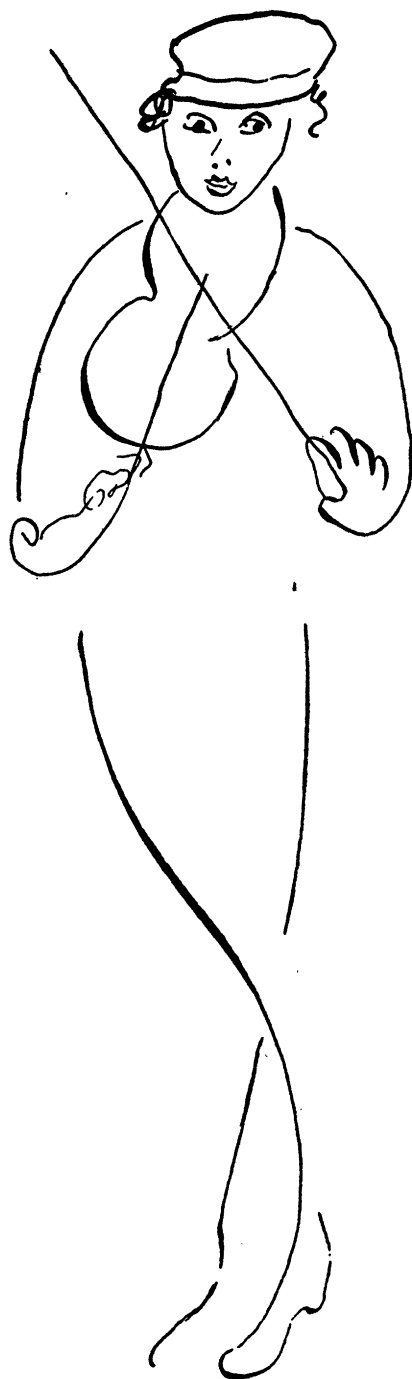
ברוינע אידן און כינעזער —
אַלע ריידן, אַלע לאַכן,
בוצקען זיך די פולע גלעזער,
און מען טרינקט אַף אַלע שפראַכן !

און נאך העכער, צו די שטערן
לויכטן שייטערס אויפגעשטראלטע,
און די קלעזמער שפילן שערן,
ווי אף חתונות אף אלטע . . .

נו, א יום-טוב, א פארשייטער!
גיי באשרייב אים, גיי באשפיל אים.
היי, ווער זינגט עס ביי די שייטערס?
א קאלוורטישע פאמיליע.

עמעץ טוט א זינג דאס לידל:
— כ'זיך און שפיל אף מיין גיטארע.
מאכט א ווארע: ס'טאנצן אידן
מיט קאזאקן! מאכט א ווארע!

ניט גערוט און ניט געדרעמלט!
אלע דרייען זיך און לאכן,
עד, ווי גוט עס טאנצט זיך דעמאלט,
ווען מע טאנצט אף אלע שפראכן!

מארק שאגאל — און די קלעזמער שפילן ...

א י נ ד ע ר ה י י ם

אַ ווינט און אַ ווייט, און אַ צווייג טוט אַ קרעכץ,
און וועגלעך און שטעגלעך אף לינקס און אף רעכטס.

די פּור טוט אַ הייב זיך, די פּור טוט אַ פּאַל,
און אַט איז אַ בריקל און אַט איז אַ קוואַל . . .

פּון אונטן איז פּאַשקאַוו, ס'איז באַרגיק און גרין,
פּאַרויס איז אַבלוטשע, מיר פּאַרן אַהין!

מיר פּאַרן און פּאַרן, די טייגע איז טיף,
אין הויך שווימט דער רעגן אַרום אף אַ שיף.

אַט שטייען בערעזעס, פּון שטויבן פּאַרגרויט,
פּון זיי האַבן שטורעמס געשונדן די הויט.

אין טייגע איז טונקל, ס'איז גראַם און ס'איז ענג,
און אונטער די רעדער — צעשניטענע שלענג . . .

אַט גייען פּאַוואַליע, אַט פליען געשווינד
צע'הרג'עטע ביימער פּון דונערס און ווינט . . .

ס'האַט דריי מאַל אַ רעגן געגאַסן, און איצט
האַט ווידער געדונערט און ווידער געבליצט . . .

אַ יאַסטער פליט דורך איבער אונזערע קעפּ,
און ס'דאַכט זיך, אין קאַטשקעס אַ וואַלף טוט אַ שוועב . . .

אין טייגע איז טונקל, אַ דונער, אַ שאַס,
אַ הילך טוט אַ פּאַל און באַהאַלט זיך אין גראַז . . .

ס'איז טייגע, ס'איז רעגן, ס'איז טאָג און ס'איז וועג,
 ס'איז רואיק, כ'בין רואיק — איך ווייס, אַז איך מעג.

מיך שרעקט ניט די שטילקייט, די אוראַלטע רו,
 און ס'ווילט זיך מיר ריידן מיט אַלע אַף דו . . .

און ס'ווילט זיך מיר ריידן, ס'איז קיינער ניטאָ,
 אַט האָט זיך אין זומפען פאַרשטעקט אַן אווטאָ . . .

און פריילעך איז שטעלן אַ שטאַטישן שפּאַן,
 אַף וועגן, וואו קיינער איז נאָך ניט געגאַן!

איך זע שוין די היימישע ציגל און ליים,
 מיר זיינען אין טייגע ביי זיך אינדערהיים!

ביראָבידזשאַנער וויגליד

שלאָף, מיין קינד, פאַרמאָך די אויגן,
טונקלער ווערן בערג,
ס'איז אַן אַדלער דורכגעפלויגן,
זיין זאַלסטו, ווי ער.

און, ווי ער, זאַלסטו זיך הויבן,
זיין מיט וואַלקנס גלייך,
דורך די אַוונטיקע שויבן
קוקט דער בירע-טייך . . .

ס'פלעגט דיין זיידע טראַגן קייטן,
קייטן אין סיביר,
אַט דער קאַנט מיט זיינע ברייטן —
ער געהער שוין דיר . . .

ס'פלעגט דיין טאַטע אף די וועגן
שלעפן דעם געווייך,
אף אַמורער שיינע ברעגן
בויען מיר אַ היים.

פאַר דער היים וועל איך זיך שלאָגן
ביזן לעצטן בלוט.
ס'נעמט די גאַנצע ערד שוין טאַגן,
שלאָף, מיין קינד, באַרוט . . .

אף די בערג און אף די צווייגן
דורכזיכטיקע רוח,
קינדער וואַקסן אין דער טייגע
גליקלעכע, ווי דו.

ביזן קרעמל גייען גריסן
וועגן דיר, מיין קינד,
זאל דער כאווער סטאלין וויסן,
אַן דו שלאָפסט אַצינד!

שלאָף מיין קינד, פאַרמאַך די אויגן,
טונקלער ווערן בערג,
ס'איז אַן אַדלער דורכגעפלויגן,
זיין זאַלסטו, ווי ער.

ביראָבידזשאַנער מאַרש

מיר בויען אַ היים אפן ראַנד פונם לאַנד,
אף ברעגן אַמורער שטייט אויף אונזער קאַנט,
די טייגע טרעט אָפּ, ווען זי הערט אונזער שפּאַן,
מיר שפּאַנען מיט פעלקער מיט אַלע באַנאַנד,
ווען ס'רוישן די לידער אין ביראָבידזשאַן!

מיר וועקן די וועגן, מיר שניידן דעם וואַלד.
אף אונזערע ערדן איז קיינער ניט אַלט.
צעוואַקסן זיך דערפער אין פרייד און אין זעט,
מיט גאַסן, מיט פּלעצער צעשפּרייטן זיך שטעט . . .

איז העכער די לידער, איז העכער די העק!
די ווילדקייט פון קאַנט פליט אף אייביק אַוועק!
מיר שפּאַנען מיט פעלקער מיט אַלע באַנאַנד,
מיר האַבן אַ היימלאַנד, אַ סטאַליניש לאַנד.

און טאַמער וועט קומען די ביזע מינוט
און ס'וועט זיך דער שונא פאַרבענקען נאָך בלוט,
וועט בליוכער אונז פירן געווינען די שלאַכט —
און קיינמאַל וועט אונז ניט פאַרהילן די נאַכט . . .

דער פּולווער איז טרוקן, דער ווילן געפרואווט,
מאַטראַסן אף טייכן, די פליער אין לופט,
די יונגען אף טאַנקען, די מיידלעך אף פּערד
זאָל וויסן, זאָל זען, זאָל הערן די ערד.

מיר בויען אַ היים אפן ראַנד פונם לאַנד,
אף ברעגן אַמורער שטייט אויף אונזער קאַנט,
די טייגע טרעט אָפּ, ווען זי הערט אונזער שפּאַן,
ווען ס'רוישן די לידער אין ביראָבידזשאַן!

אף דער בירע

עד, איז דאָס אַ טיך, די בירע,
 קוקט נאָר אָן די כוואַליעס אירע
 ווי זיי שטיפן ביי די ברעגן,
 ניט קיין ברעגן, אַ פאַרמעגן!
 מיט קיין וואָג ניט אַפּצוואוועגן,
 מיט קיין מאָס ניט אויסצומעסטן
 אַט די כוואַליענדיקע נעסטן!

טוט אַ קוק מיט מיינע אויגן
 אף די ברעגן פון דער בירע,
 ס'וואַקסט אַ דירה לעם אַ דירה,
 און אַט שפּרייט זיך שוין אַ גאַרטן,
 און אַ צווייטער און אַ דריטער,
 און לעם סאַפקע, אַט-אַ דאַרטן,
 שיינט אַ טעפּיך אַ צעבליטער,
 אפּן טעפּיך וואַקסט אַ ישוב.
 קומט אַ מענטש אַ ניט-געניטער,
 קאַן זיך דאַכטן, אַז ס'איז כּישוף!

עד, איז דאָס אַ טיך די בירע,
 קוקט נאָר אָן די פּישער אירע,
 ווי זיי זיצן אויסגערוטע,
 אין דער פּריער זון געקוטעט,
 און זיי קוקן אין די טיפּן,
 ווי די יונגע קאַרפּן שטיפּן,
 ווי עס פינקלען די סאזאנען
 אין דער וואַסער טיף דער פּרישער.
 און זיי טראָגן זיך פון דאַנען,
 פון די אומבאַקאַנטע פּישער

מיט בערדיטשעווער שטיוואלעס
 און מיט העמדער אויסגענייטע,
 מיט אוקראינער הויזן ברייטע,
 מיט די ווייסע בערד, ווי חלות,
 און מיט רויטע האָר, ווי פּאַקלען;
 ס'פּינקלען האַמלער קאַצאווייקעס
 און ליסטרינענע פּידזשאַקלעך.
 שלוימעס, אַרקעס, ראַכלס, לייקעס —
 מאַדנע נעמען, נייע נעמען
 פּאַלן אף די וואַסער-שפּיגלען!

סאַפקעס קוקן דורך די ברעמען,
 ביימער פּאַכען ווי מיט פּליגל . . .

בליצן שטעכן, ווי מיט שפּיזלעך,
 און עס דאַכט זיך, אַז זיי פרעגן,
 צי ס'איז נאָך דער ווייטער מזרח,
 צי ס'איז גאָר די בוגער ברעגן.
 עך, איז דאָס אַ טייך, די בירע!
 קוקט נאָר אַן די פּליטן אירע,
 זעט נאָר ווי די שטראַמען פּירן
 מאַרגנדיקע ווענט און טירן!
 איך וועל קיינמאָל ניט פּאַרלירן
 אירע ריחות און קאַלירן,
 אירע גענג און חנ'דלעך אירע . . .
 עך, איז דאָס אַ טייך, די בירע!

לאַנדאַקער לאַנדיש

האַסט עפעס אַנדערש
 מיך היינט געבלענדט.
 לאַנדאַקער לאַנדיש
 אין דיינע הענט.

דער מילדער אַטעם,
 דאָס בלאַנדע קול,
 אין בערג צעשאַטן
 איז לאַנדאַקאַ . . .

די ווינטן לויפן
 מיט אַ געשריי,
 אין אַלע הויפן
 א לאַנדיש־שניי . . .

ביז ווייטן ראַנד איז
 אַ שטערן־הויך,
 ווי ס'איז אין לאַנדיש
 דער הימל אויך . . .

מיר גייען ביידע
 מיט דריבנע טריט,
 איך רוף דיר, איידע,
 און קען דיר ניט.

דו קומסט אַהערצו
 פון זייער ווייט,
 דאָרט זיינען הערצער
 פאַרשטעקט אין זייד . . .

און ווערטער זיסע,
מיט סם פאַרשפינט,
סע שמעקט מיט תפיסה
פון יעדן ווינט . . .

האַסט איבער ימים
צעווייט די שרעק
און ווילסט פונדאָנען
שוין ניט אַוועק . . .

מיר שפּאַנען ביידע,
דער אַונט רוט,
איך רוף דײַך, איידע,
און קאַן דײַך גוט . . .

אַזא מהלך,
און דו ביסט דאָ!
דו לויבסט דעם קאַלעך
פון לאַנדאַקאָ!

פון פרעמדן לאַנד איז
דיין האַרץ אַוועק,
דו שמעקסט מיט לאַנדיש,
ווי מיינע טעג . . .

מיר גייען ביידע,
מיר זיינען ווייט . . .
איך רוף דײַך : איידע,
און ס'לויפט די צייט . . .

דאָס האָסטו, ביראַבידזשאַן

דאָס האָסטו בירעבידזשאַן,
זיך צעזונגען אף די וועגן,
אומעטום, בירעבידזשאַן,
גייט דיין שיינקייט מיר אַנטקעגן!

און צו דיר, בירעבידזשאַן,
קומט די טייגע זיך פאַרנויגן,
און פון דיר, בירעבידזשאַן,
קוקן איצט די ריינסטע אויגן.

איבער דיר, בירעבידזשאַן,
לויכטן מזרח'דיקע שטערן,
שיינע בערג, בירעבידזשאַן,
שיינע וועלדער דיר געהערן!

דו פאַרטרייבסט, בירעבידזשאַן,
פונעם קאנט די ווילדע טויבן,
פון דיין טיף, בירעבידזשאַן,
האָסטו העלדן אויפגעהויבן.

סטאַלין הערט, בירעבידזשאַן,
דיינע טריט און דיינע לידער.
ס'איז אונדז גוט, בירעבידזשאַן,
וואָס אַ לאַנד באַשטייט פון ברידער!

ביראָקאָנער מירמל

איבער מירמלנע ווילדע מאַסיוון
שפּאַן איד אַ שעה און אַ צווייטע.
איד שלעפּ מיינע שטויביקע שטיוול
איבער מירמלנע הרודעס צעזייטע . . .

אַט פינקלט דער מירמל דער גרינער,
ווי לאַנקעס, וואָס רופן פון ווייט דאָרט
מיט אַדערלעך העלע און דינע,
אַט ווינקט שוין דער שוואַרצער — צעשליידערט . . .

אַט ליגט מיט אַן אַפּגלאַנץ אַ צאָרטן
דער ראָזער מיט זוניקע שפּריצן,
ער ליגט אינעם גליווער פון וואָרטן:
דער סקולפּטאָר זאָל קומען און שניצן . . .

איד שפּאַן איבער מירמלנע שטיינער,
איד שפּאַן און איד מורמל אף אידיש,
אַ קוואַל פון אַ בערגל, אַ ריינער,
בלייבט שטיין און צערוישט זיך פאַרחידושט . . .

אַמאָל האָט דער מירמל געוואונקען
צו מיר נאָר פון פּאַלאַצן פרעמדע,
ווי ער, האָב איד דעמאָלט געזונקען
אין פינצטערע בערג, אין פאַרקלעמטע.

ער האָט זיך אין דענקמאָלס באַהאַלטן
מיט גליווערניש שווערער און גרויער,
ער האָט אף בית עולמ'ס אף קאַלטע
געהיט אונטער ביימער דעם טרויער . . .

איך האָב אים אַמאָל אין מוזייען
געזען מיט אַלטקייט באהאַנגען.
נאָר ס'פלעג מיך זיין קאַלטקייט ניט פרייען.
זיין שיינקייט האָט מיך ניט געפאַנגען . . .

ער האָט ניט געצערטלט די אויגן,
מיין שוועסטערל האָט זיך געשראַקן,
ווען ס'האַבן די מירמלנע מוידן
געקוקט פון די גבירישע שטאַקן . . .

איך שפּאַן איבער מירמלנע הרודעס
אף די ביראַקאנער מאַסיוון,
איך הער, ווי יאַרהונדערטער הודען
אף סאַפקעס, אין טאַלן, אין ריוון.

איך שטיי און די צייטן איך בלעטער,
און ס'דאַכט זיך — ווי אין אַ געוויטער
די טראָגן די גריכישע געטער,
די מירמלנע רוימישע ריטער . . .

זיי פליען פאַרביי מייע אויגן,
ווי אַלטע פאַרוואַגלטע טרוימער,
די קנעכט מיט די פלייצעס געבויגן,
די גריכן די ווייטע און רוימער . . .

פון ווייטע מוזייען און היילן
זיי קומען אין שטויב און אין וואונדן,
זיי פליען פאַרביי און דערציילן
פון וועלטן, וואָס זיינען פארשוואונדן . . .

און כ'זע שוין אף הרודעס אַט איצטער,
ווי העלדן ווי אונזערע שטייען.

פון מירמל פון שטרענגן געשניצטע
אין ביראָ-בידזשאַנער אַלייען . . .

דעם מאַסקווער מעטראָ, אַ באַצירטן
מיט ראַזעווע מירמל מיט קלאָרן,
און פּאַלאַצן אין די קאַלווירטן
שוין לויכטן אין שפּעטערע יאָרן . . .

מיך רופן דורך מאַרגנס דורך ריינע
די מירמלנע שטעט פּונדערווייטן,
און כ'לייען אָף די מירמלנע שטיינער
דעם אַנקום פון פּרעכטיקע צייטן . . .

פ א ר ט א ג

כאפ איך זיך אוף
 גלייך מיטן טוי,
 איידער דער באַרג־רוקן
 „שטשוטשי פאקטוי“
 טוט זיך פון נאַכטישן
 דרעמל אַ ווייז,
 איידער די בירע
 צערוישט זיך באַניס,
 איידער די זון
 קומט מיט איר בלענד,
 געמט מיך אַ באַרג
 צו זיך אף די הענט.

נעמט מיך א באַרג
און טראַגט מיך אַרויף
אַהינצו, וואו סע וואוינען
די זון און די לופט.

הייב איך זיך אויף
צום באַרג פון די בערג
אַהין, וואו די וואַלקנס
איז וואוינען באַשערט.
טו איך אַ קוק,
ווי ווייט און ווי ברייט
האַט זיך מיין לאַנד
איבער מילן צעשפרייט . . .

ווייט אין די סאַפקעס
טראַגט זיך אַ באַן,
אַט ליגן די פּלעצער
פון בירעבידזשאַן . . .
אַרום און אַרום,
ווי די שאַף אין די ראַד,
בערגלעך און בערג,
בערגלעך און בערג
באַרינגלען די שטאַט . . .
צעטראַגן זיך אַוואַטס
אַרום מיט אַ דראַנג,
און ס'גייט זיך פון אונטן
די בירע איר גאַנג . . .

טו איך אַ קוק
אין דער ווייט און באַמערק,
אַז אַרום אַט די בערג
זיינען נאַכאַמאַל בערג.

אַ קרייז און אַ ראָד,
 און אַ ראָד און אַ קרייז,
 און אַרום אָט די בערג
 גייען בערגלעך באַנייס.
 איר האָט ניט געזען
 אַזאַ ברייט, אַזאַ ווייט,
 מיר דאַכט זיך, אַז רואיקער
 גייט דאָ די צייט!
 ס'איז טיכאַנקע שטיל,
 אין אַ ווינקל פאַרוקט,
 זי ליגט אין אַ ווינקל,
 די אַלטע, און קוקט.

געווען איז דאָ מיסטיג,
 געווען איז דאָ ענג,
 סע פלעגן דאָ וואוינען
 אין סאָפקעס די שלענג . . .

ס'איז נאַכאַמאַל הויך,
 ס'איז נאַכאַמאַל ברייט,
 אָט ווערן די פלעצער
 מיט מענטשן פאַרווייט,
 אָט הייבן זיך שטאַקן,
 אַ הויז צו אַ הויז,
 אַ גאַס צו אַ גאַס,
 און די שטאָט איז שוין גרויס!
 און זי זינגט און זי רוישט,
 און זי שלאָגט ווי אַ קוואַל
 פונעם אוראַלטן באַרג
 ביזן נייעם וואַקואַל . . .

ביראָבידזשאַנקעס

אומעטום, אף אלע וועגן
שפאָנען מענטשן באַרג־אָרויף,
טוט אַ זינג די גאַנצע געגנט,
ווען די מזרח־זון גייט אויף.

וואָס־זשע ציטערן די ווייטן,
ווער־זשע זינגט די הויכע ליד,
מיידלעך שווימען, מיידלעך רייטן,
מיידלעך פאָרן פונעם שניט.

שוין אַנטלאָפן, שוין פאַרגעסן
אין די שטויבן, אי דאָס געסל,
אי דעם דלות, אי דאָס מיסט.
יעדער שפאָן דאָ שוין און שלאַנק איז,
זייט געגריסט, ביראָבידזשאַנקעס,
זייט געגריסט!

וויפל קאַנען מיר נאָך אויפֿטאָן!

זינגען זינגט זיך, ווען ס'איז גוט,
הענגט דער הימל אינדערלופטן,
ווי אַ בלויער פאַראַשוט . . .
מיידלעך פירן די מאַשינען,
מיידלעך טעסען דעם גראַניט,
מיידלעך זייען, מיידלעך שפּינען,
מיידלעך פליען, ווי מע פליט . . .

הייבט דער קאנט זיך ווי אף פליגל,
לייגט א ציגל צו א ציגל,
זינגען זאנגען ניט אומזיסט
אף די אוטאָס, אף די טאַנקעס:
— זייט געגריסט, ביראַכידזשאַנקעס,
זייט געגריסט.

פאסטעכלעך

די ווינטן ווערן האסטיקער,
דער טאג האט זיך צעברענט,
צעשיטן זיך די פאסטעכלעך
מיט בייטשלעך אין די הענט . . .

די פאסטעכלעך, די פאסטעכלעך
מיט בייטשלעך אין די הענט.

א פיף, און ס'ווערן היימלעכער
די פעלדער און דאס גראָז,
און ס'טוען די בהמה'לעך
מיט נאָזלעכער אַ בלאָז . . .

און ס'טוען די בהמה'לעך
אַ וואַלגער זיך אין גראָז.

דערקענען שוין די טשערעדעס
די פאסטעלעס, דעם פיף,
און קיינער פרעגט ניט: ווער האט עס
געמאכט די פאשע ריף . . .

און קיינער פרעגט ניט: ווער האט עס
געמאכט די הערנער שטיף.

אזויפיל זון פאַראַנען שוין
אף יעדער פיצל ערד
אין טעג ביראָ-בידושאַנישע,
וואָס וואַקסן אף די בערג . . .

אין טעג ביראָ-בידזשאַנישע,
וואָס וואַקסן אָף דער ערד.

די פעלדער, ווי די קאַרעטעס,
מיט גוטן, פרישן היי,
און ס'טראָגן זיך, פאַרפאַרעטע,
די פאַסטעכלעך לעם זיי . . .

און ס'טראָגן זיך פאַרפאַרעטע,
די פאַסטעכלעך לעם זיי . . .

זיי זיינען אין די זומער-טעג
פון שטעטעלעך אַוועק,
זיי פלעגן פאַשען אומעטיק
די שטעטלדיקע טעג.

איצט שווימען רואיק זומער-טעג,
ווי שיפן ביי דעם ברעג . . .

און מעג דער אַוונט לוייערן —
אין טשערעדעס מע שפּאַנט . . .
מיט פלעקן לעם די אויערן,
מיט זאַטקייט אינעם גאַנג.

זיי זוכן אָף די טויערן,
מע וואָרט אָף זיי שוין לאַנג.

און אונטער יעדן דעכעלע
איז אַוונטיק און שטיל,
נאָר ס'פאַלט אין עמער בלעכענע
די קלינגענדיקע מילך . . .

און ס'פאלט אין עמער בלעכענע
די קלינגענדיקע מילך.

און ס'טראַגט זיך אַ צעכראַסטעטער,
אַ פריילעכער געשריי:
— אַ דאַנק אייך, ברידער פאַסטעכער,
פאַר גראַזן און פאַר היי!

אַ דאַנק אייך, ברידער פאַסטעכער
פאַר גראַזן און פאַר היי!

ווען ס'יאַגט זיך, ווי אַ גאַסט, אַהער —
דער אַוונט אינעם טאַל,
פאַרזאַמלען זיך די פאַסטעכער
און שפּילן אין פוטבאַל.

די פאַסטעכלעך, די פאַסטעכלעך
מיט היטעלעך פון וואַל.

די ווינטן ווערן האַטיקער,
דער טאַג האַט לאַנג דערברענט,
אַ גרוס אייך, ליבע פאַסטעכער
מיט בייטשלעך אין די הענט!

אַ גרוס אייך, ליבע פאַסטעכער
מיט בייטשלעך אין די הענט!

ביראָבידזשאַנער פריילעכס

שפילט אַ פריילעכס ! שפילט אַ פריילעכס !
 אין דער ראָד אַריין געשווינד,
 אַלע פאַלעס און פאַטשיילעס,
 ווי די זעגלען אפן ווינט !
 פידלען, פלייטן, קאַנטראַ-באַסן,
 זאַלן טאַנצן אַלע גאַסן,
 זאַלן דונערן טרומייטן,
 און די גרינסן אַף די בייטן,
 זאַלן זאַפטיק זיין און גוט,
 פידלען, פלייטן, ניט גערוט !
 ווי געשמאַקע הויכע זאַנגען,
 שפילט אַ פריילעכס !
 מיידלעך ! יונגען !
 ס'איז אַ לעבן דאָ פאַרפלאַנצט,
 אויב געזונגען איז געזונגען,
 אויב געטאַנצט, זאַל זיין געטאַנצט !

איבער בערג און איבער וועגן
 פאַרט אַ מונטערע די געגנט,
 מיט דער שיף און מיטן באַן,
 איבער הייכן פון כינגאַן,
 איבער טייכן, איבער קרוטשעס
 הילכן נעמען אַף דער וועלט,
 פאַשקאַוו, ראָדע און אַבלוטשע,
 לאַנדאַקאָ און ביראַפעלד !

טאַנצן שניטער, טאַנצן זייער,
 פיאַנערן, רויט-אַרמייער,
 טאַנצט אַ מיידל פון וואַלין,

מיט אַ בחור פון פּאַלטאָווע,
 אַלע פעלדער זיינען גרין,
 אַלע וועלדער — קוטשעראַווע!
 ראָהאַטשאָווער און אָדעסער!
 זאָל די ראַד נאָך ווערן גרעסער!
 ווען סע טאַנצן די טשערקאַסער,
 הייבט אין בירע זיך די וואַסער,
 ווען סע טאַנצן די וואַלינער,
 ווערן אַלע סאַפקעס גרינער,
 קומען אומאַנער אַריין,
 שווימט אין פּלעשעלעך דער וויין!

אויב געהוּליעט, איז געהוּליעט,
 קאַוונע, נעמיראַוו, קאַפּולע,
 און אַ יונג פון אוקראַינע,
 און אַ יונג פון פּאַלעסטינע
 און אַ יונג פון אַרגענטינע,
 שפּילט אַ פּריילעכס!
 מיידלעך! יונגען!
 ס'איז אַ לעבן דאָ פאַרפלאַנצט,
 אויב געזונגען, איז געזונגען,
 אויב געטאַנצט, זאָל זיין געטאַנצט!

איבער בערג און איבער טאַלן,
 וואו די מזרח־ווינטן מאַלן,
 וואַרטן רייכקייטן צעזייט,
 וואַרטן רייכקייטן פאַרגרייט
 ביי די ברעגן פון אַמור,
 אין דער וואַסער פון קולדור,
 קוילן ווינקען פון קימקאַן,
 מירמל זינגט אין ביראַקאַן,
 און דאָס גאַלד אין בריקטשאַנקע,

און דאָס פּוטער אינעם וואַלד,
און די צעדערן די שלאַנקע,
און די ערד, וואָס ווערט ניט אַלט.

פּאַלעס פּאַכן, קליידער פּאַכן,
העכער הייבן זיך די פּיס,
פּלאַצן וועט דער שוואַרצער שכן
אף די אינזלען, וואו ער איז!

אונזער זון אף אַלע וועגן,
אונזער רייכקייט אין די בערג,
אונזער יום־טוב, אונזער געגנט,
אונזער סטאַלינישע ערד!

שפּילט אַ פּריילעכס!
מיידלעך! יונגען!
ס'איז אַ לעבן דאָ פּאַרפּלאַנצט,
אויב געזונגען, איז געזונגען,
אויב געטאַנצט, זאָל זיין געטאַנצט!

א נס אין דער טייגע

די ביימער פארשנייט און פארווייט און פארשאַטן,
 די פרעסט, די צעפאָקלטע, ברענען און בראַטן,
 די ווינטן, די האַסטיקע, דרייען און דרעשן,
 זיי צינדן די שנייאיקע שרפות און לעשן.
 אַט וויינען זיי ערגעץ אַף סאַסנעס, אַף שלאַנקע,
 אַט סקריפען זיי שוין, ווי אַן אַלטע שאַרמאַנקע,
 אַט יאָגן זיי איבער די קניאַקעס אין שנייען,
 און שפּאַלט זיך דער אַוונט פון בלויע געשרייען.
 אַט ווערן די ווינטן, ווי וועלפעלעך מילדע,
 מע קלעטערט אין סאַמעט פון ווינטער פאַרהילטע,
 אַט וואַיען זיי ווידער צעדולט און משוגע,
 אַ וויגע אין טייגע, אַ פינצטערע וויגע,
 אַ שרעקלעכע וויגע פאַרשיט אַלע שטעגן . . .

ווער גייט עס דער וויגע, דער דולער אַנטקעגן?
 צוויי שאַפענע פעלצן מיט רימענס פאַרצויגן,
 צוויי פוטערנע היטלען אַריבער די אויגן,
 ס'קוקן אין הימל צוויי ביקסענע רערן
 און זוכן אין וויגע אַ פונק פון אַ שטערן . . .

ווער קען דאָ אין טייגע אַ שטערן געפינען
 אין שווינדל פון ווילדע, פון שנייאיקע רינען,
 וואָס זשומען און פאַלן, און פאַלן, און פאַלן
 אַף שטומע, אַף קרומע פאַרקאַוועטע קוואַלן,
 אַף ביימער, וואָס שטייען צעשטעלט, ווי סקעלעטן,
 אַף טאַלן, וואָס ליגן ווי אַלטע קאַרעטן . . .

ווער זיינען די יונגען, וואָס שלינגען די קרירע
 און טראַגן דער טייגע אַ גרוס פון דער בירע?

דאָס שפּאַנען צוויי יעגער דער וויגע אַנטקעגן,
און אַלץ, וואָס אַרום, איז איצט זייער פּאַרמעגן:

די ערד די פּאַרשניטע, די הויך די ניט קלאַרע,
דער בוים אין דער טייגע, דער בער אין דער נאַרע,
די היזער די נייע מיט ליכטיקע שויבן,
דאָס היינטיקע קאַרן, די מאַרגיקע טרויבן!

דאָס שפּאַנען צוויי יעגער צום ברעג פון דער בירע,
ס'איז מוישקע סאלגאניק און מאיר זאדירע . . .

זיי זיינען פּאַרטאָג נאָך אַהערצו געקומען,
אין ווינקל אין ווייטן, אין שטילן, אין שטומען . . .

מיט לידיקע הענט האָבן ביידע געקערט זיך
און שטיל האָט אַ האַפּנונג געטליט אין די הערצער,
אַז ערגעץ אין פינצטערניש בלאַנקען נאָך בערן,
וואָס וועלן זיי ביידע נאָך איצטער געהערן!

און ס'בלאַנקען אַרום נאָכן טאָג דעם אומזיסטן
די נאַכט און די וויגע און צוויי קאַמיוגיסטן . . .

קיין שטיבל, קיין פלעמל, קיין סטעזשקע אַפילו,
פאַר זיי ליגט די טייגע — אַ לאַנגע, אַ שטילע —
אַ בויגן אַ גרויסער מיט שורות געדיכטע,
אַ בויגן אַ נייער אין זייער געשיכטע.

דער אוצר

(פאלקס מאטיוו)

אין א שטעטל אף פאדאליע
האט געוואוינט אמאל א איד.
טעג זיינען געגאן פאדאליע
מיט שטעטליקע טריט.
נאָר זיין לעבן איז געלאָפן,
ביז מיר האָבן אים געטראָפן
אף דער עלטער, קראַנק און מיד.

און אַט ליגט ער אף זיין בעטל,
אויסגעטריקנט איז זיין הויט,
אַלע איינוואוינער פון שטעטל
שטייען איצט הינטער זיין פלויט.
זיין בן יחיד מיט די טעכטער
זיצן אַרום אים, ווי וועכטער
און מע היט אים פונעם טויט.

נאָר מע זעט: די אויגן צאָנקען,
מע פאַרשטייט ניט, וואָס ער רעדט,
לעצטע כמאַריקע געדאַנקען
פאַלן אפן טויטן בעט . . .
ס'ווערט אין געסל טויב און שפעטלעך,
ווי געוויינלעך אין די שטעטלעך,
ווען ס'איז טונקל און ס'איז שפעט.

ס'איז געווען אין יענע יאָרן,
ווען אף פעלדער פון ראָסיי
האָט געבליט דער שוואַרצער דאָרן,
איז געוואָקסן ווינד און וויי,

ווינטן סקריפען מיט די תליות,
און דורך פענצטער פליען, פליען
קישנס, פעדערן, ווי שניי . . .

אף זיין בעטל ליגט דער חולה
אפן קוויטלדיקן ציץ,
איבער בייער, איבער הוילע
טוט אַ בלענד אַ לעצטער בליץ.
האַט דער זייער אויפגעקלונגען,
ווערן לידיקער די לונגען,
ווערן אויגן פול מיט היץ . . .

אין די לעצטע זיינע רגע'ס
בלייבט ער מיט'ן זון אַליין:
— וויסט מיין טייערער, מיין וועג איז
קלאַר, אומזיסט איז דיין געוויין.
שווערע צייטן פלעג איך האָבן,
היינט נאָך וועסטו מיך באַגראַבן,
כ'פיל דעם טויט אין מיין געבייז . . .

— נאָך מיין לעבן, פול מיט פלאַגן,
קומט זיך די פאַרדינטע רו,
הער מיט קאַפּ, וואָס איך וועל זאָגן,
לייג דעם אויער דיינעם צו:
— ס'בלייבט אַן אוצר נאָך דיין אַלטן,
ס'האַבן זיידעס אים באַהאַלטן,
ליגט דער אוצר דאַרטן, וואו . . .

דאָ האָט ער פאַרמאַכט די אויגן,
און דערנאָך גייט אַליץ געשווינד,
ס'האַט דער זון זיך אָנגעבויגן
און צעוויינט זיך, ווי אַ קינד . . .

מ'האָט אים אויפגענייט תכריכים
און באַהאַלטן זייער גיך אים
אף אַן אַרט, ווי ער פאַרדינט.

טויטע ליגן אין די קברים,
לעבעדיקע דאַרפן ברויט,
און דער זון איז בלייך און אַרעם,
נאָר ער זוכט אין וויסטער נויט
יענעם סוד, וואָס איז באַהאַלטן,
יענעם סוד, וואָס האָט זיין אַלטן
זיך גע'חלומ'ט פאַרן טויט.

לאַנג האָט ער געזוכט דעם אוצר
אין די טייכן, אינעם שוים,
אַלע ברונעמס געקאַלויצעט,
אויסגעוואַרצלט וואו אַ בוים,
אויסגענישטערט אַלע הויפן,
נאָר די פלינקע יאָרן לויפן,
און דער אוצר לעבט אין טרוים.

צו די טייכן קומען פלעגט ער,
פלעגן זיי פון אַרט אַוועק,
אף די זומפיקע געלעגערס
פלעג ער בלאַנקען אַן אַן עק,
און די ברעגן פלעגן קוקן
אף זיין הויקערדיקן רוקן,
אף זיין פנים, פול מיט שרעק.

האָט ער זיך צום וואַלד געלאָזן,
איז פון וואַלד געוואָרן אַש,
ניט קיין ביימער, ניט קיין גראָזן,
ניט קיין לייכטער צווייגן-רעש.

ס'האבן רויכן בלויז געוועבט זיך,
האָט ער פונעם וואָלד געשלעפט זיך
מיט זיין אָפגענאַרטן טאַש.

אף די בערג איז ער געקראַכן,
האָט געבאָדן זיך אין קויט,
ס'האָט דער רוקן אים געבראַכן,
בלוט פלעגט שפּריצן פון זיין הויט,
נאַר די בערג זיינען אַנטרוּנען,
ער האָט גאַר דאָרט ניט געפונען
און געבליבן מיט זיין גויט.

אַט אַזוי האָט ער געוואַנדערט
מיט די איינגעשפּאַרטע פּיס,
ערגעץ איז אַ היים פאַראַן דאָרט,
שפּילט זיך דאָרט זיין קינד אין מיסט.
ער האָט לופט־שלעסער געבויט זיך,
די טרוימען וועגן אוצר
פלעגן מאַטערן אומזיסט . . .

האָט אין וועג אים ניט געשראַקן
ניט די היץ און ניט דער פּראַסט,
ער האָט מיט זיין לאַנגן פּלאַקן
איבער לענדער זיך געלאָזט.
פלעגן בריען אים די זונען,
פלעגן יאָגן די טייפונען,
פלעגן אים טרייבן דער נאָרדאַסט.

לאַנג האָט ער געזוכט דעם אוצר
אין די טייכן, אינם שוים,
אין די ברונעמס געקאַלויצעט,
אויסגעוואַרצלט וואו אַ בוים.

אויסגעשניטערט אלע הויפן,
נאָר די פלינקע יאָרן לויפן,
און דער אוצר לעבט אין טרוים.

ער האָט איבער ווייטע שליאָכן
מיט אַ טאַרבע זיך געשלעפט,
קינדער פלעגן פון אים לאָכן,
און מיט בודיקעס באַקלעפט
זיינע פּאַלעס די פּאַרשייטע.
איבער היימען איבער ווייטע
אַן אַ היים האָט ער געלעבט.

איבער וויסטעס, איבער סטעפן,
איבער מיילן פון דער וועלט
שווערע לאַסטן פלעג ער שלעפן,
ווי די זעק מיט פרעמדן געלט.
דאָ אַ פעדלער, דאָרט אַ טרעגער,
נאָר געפעלט האָט אַ געלעגער
און אַ מיטאָג האָט געפעלט . . .

פלעג ער דאַרפן, פלעג ער ווערן
דאָ אַ פּלאַם און דאָרט אַ שטויב,
זיין אַ בער צווישן בערן,
צווישן טויבן זיין אַ טויב.
און די צייט איז אַלץ געגאַנגען,
און דער הימל איז געהאַנגען
איבער וועגן ווייט און טויב.

ער האָט שוין פון לאַנג פּאַרגעסן
וועגן אוצר, וועגן אַלץ,
צוגעוואוינט האָט ער זיך עסן
פיסנע ברויט, באַשיט מיט זאַלץ.

נאַר פון וואַנדער און פון זונען
וואַלט מען איצטער נאַר געפונען
ברוינע פלעקן אף זיין האַלדז.

אויסגעפרואווט האָט ער אודאי,
וואו אַ ווינט און וואו אַ לופט,
האַמבורג, יאַפע, און קאַנאַדע,
וואו א וועג האָט ער געפרואווט.
ווער סע וויל נאַר, נעמט און וואַרפט אים,
קיינער האָט דאָ ניט געדאַרפט אים,
פלוצלינג הערט ער, אַז מע רופט.

נו, אַ לעבן! נו, אַ דאָליע!
וואו האָט מען אזוינס געהערט?
ס'האַט זיין שטעטל אף פאַדאָליע
אי אַ נאַמען, אי אַ ווערט.
ס'קומען גריסן אַן פון דאָרטן:
ניט קיין שטעטל, נאַר אַ גאָרטן
אף דער בליענדיקער ערד.

ערגעץ אין די ווייטע ערטער
ביים אַמור איז דאָ אַ קאַנט —
פעלדער, וועלדער, בערג און גערטנער,
גיי און נעם זיי מיט דער האַנט!
ס'ליגט דער אוצר דאָרט פאַרבאַרגן,
איז ניט אַפגעלייגט אף מאַרגן,
נאַר גענומען און געשפאַנט.

ווייטער מזרח, טייגע, באַנען.
אף די פעלדער רוישט דאָס ברויט,
אף אַ באַרג איז ער געשטאַנען
און אַ שטוב פאַר זיך געבויט.

שטערן אף די סאָפּקעס ברענען,
ווער געדענקט שוין איצט דעם גיהנום
מיטן וואַנדער, מיט דער נויט?

גראַכט ער טיף מיט זיין לאַפּאַטע,
ליגט אַ שאַרבן־ביין פאַרקלעמט.
פאַר די אויגן שטייט זיין טאַטע,
און דער אוצר טוט אַ בלענד:
וואו דו זאָלסט דאָ ניט אַ שפּאַן טאָן,
גאַלד און זילבער און בריליאַנטן,
יעדער דימענט רופט און בלענדט . . .

סאָפּקעס טוליען זיך, ווי שוועסטער,
וועלדער נעמען זיי אַרום,
פון אַמור און ביזן דניעסטער
זינגט דאָס לעבן אומעטום,
און אף דרום און אפן צפון
אַלע וועגן זיינען אָפן
פאַר דיין גאַנג און פאַר דיין רוּם!

— ס'איז מיין היימלאַנד איצט מיין לעבן,
און דער אוצר איז מיין קאַנט! —
האַט דער איד אַ ברום געגעבן
און פאַרשטעלט זיך מיט דער האַנט . . .
ס'האַט דער דרויסן שוין געטונקלט,
אַרום אים האָבן געפינקלט,
אַלע אוצרות פון פאַרבאַנד.

קוקט דער איד: וואו איז דער אוצר,
ס'איז דער באַרג איצט ווי אַ באַרג,
און זיין שטיבל שטייט און בויט זיך,
און די ערד איז ווי אַ פאַרק . . .

וואס בריליאַנטן, ווען בריליאַנטן!
ס'קומט זיין זון פון ווייטע קאַנטן
און ער האַלדזט אים זייער שטאַרק.

אַזוי לאַנג זיך ניט באַגעגנט,
אַזוי לאַנג געווען צעשיידט.
נאָך פאַרביסענע געשלעגן,
אין אַ רויטאַרמייאיש קלייד,
שטייט ער איצט לעם אַלטן טאַטן.

אפן הימל, אפן גלאַטן
האַבן שטערן זיך צעשנייט.

הינטער זיי האָט זיך געצויגן
אין דער ווייט אַ לאַנגער וועג,
ווען האָבן געזען די אויגן
אַזא אוצר, אַ פאַרמעג.
ס'האַבן ביידע אים געפונען
אונטער מזרח'דיקע זונען
אף אַמורער אַלטן וועג.

און דורך אַלע ווייטן ווידער
טוען רייכקייטן אַ שווים:
בערג אוראַלער און טאַוורידער,
זיי געהערן אַלע אים.
אַלע אוצרות זיינען זיינע,
דורך די סעדער לויכט אוקראַינע,
איבער פעלדזן הייבט זיך קרים . . .

יא, דער אוצר איז געפונען,
ער איז דא אף יעדער שפּאַן,
פון קאַווקאַזער גוטע זונען,
ביון שטילן אַקעאַן.

און די געגנטן, די קאנטן,
 און די ליכטיקע גיגאנטן,
 און אליין ביראָ-בידושאָן . . .

אומעטום, וואו ס'וואוינט זיין ווילן,
 האָט זיין אוצר זיך צעשיט,
 אף די לאַנגע ווערסטן שפילן,
 ווי די פידלען, זיינע טריט . . .

איצט איז לויטער מיין געוויסן,
 און איך קאָן שוין רואיק שליסן
 וועגן אוצר אונדזער ליד.

א חתונה אין ביראָבידזשאַן

וואָס האָט זיך עס צעשפילט אַזוי, צערוישט ביראָבידזשאַן?
דאָס איז מען אף אַ חתונה אַ אידישער געגאַן!
נו, נו, איז דאָס אַ חתונה אַ פריילעכע געווען,
די וועלט האָט אַזאַ חתונה נאָך קיינמאַל ניט געזען!

מיט פרייד האָט מען און ברייט האָט מען די חתונה געגרייט,
עס האָבן זיבן נייטערנס די פאַוועלע גענייט,
עס האָבן זיבן וועבערנס די מאַנטעלעך געשטריקט . . .
עס האָבן זיבן קעכערנס די גענדזעלעך געפליקט.

די מחותנים טראָגן זיך פון נאָענט און פון ווייט,
מע טופעט און מע טענצלט, און מע טופעט און מע רייט!
די מיידלעך אין קאַטינקעס און די זיידעס מיט די בערד,
זיי טראָגן זיך אף אויטאָס און זיי פליען אף די פערד,
חלילה ניט פאַרשפעטיקן און קומען צו דער צייט,
מע טופעט און מע טענצלט, און מע טופעט און מע רייט!

— אידל, נעם דיין פידעלע, און בערל, נעם דיין באָס!
שטייט אידל מיטן קעלישאַק און בערל מיט דער פאַס . . .
און אונזער לץ, דער מאַרשעלעק, שטייט אויך שוין אויבנאָן,
ער קייעט אַ צוקערקעלע שוין מיטן לעצטן צאָן.

צעזינגט זיך אונדזער מאַרשעלעק: „אוי, כלה, כלה, וויין,
און עסן זאָלסטו, כלה'ניו, געפילטע פיש מיט כריין!
און האָבן זאָלסטו קינדערלעך, אַנטיקעלעך אַ סך,
זאָלסט זיין אַ גוטע מאַמע זיי, ס'איז אויך אַ גרויסע זאָך!

אוי, וויפל גיסטו, כלה'ניו, און וואָס פאַר אַ נדו, זאָג!
„צוויי צעפלעך ביו די סאַמע קני, אַ קוש אין אַ פאַרטאָג,

צוויי אויגן, ווי די קארשן גרויס און פערלדיקע ציין, און הענט צוויי ברוינע, גאלדענע, א שמיכל מלא חן . . .”

„און וואס האסטו באקומען, זאג, פון טייערן חתן, און וואס האט דיר געשענקט אזוינס דיין מארגנדיקער מאן?“
 „קיין פינגערלעך, קיין אויערינגלעך, איין-אינציקן בריליאנט: א פריינט און א סטאכאנאוועץ, דעם בעסטן אינעם קאנט!“

איז טוט א שפיל, קלעזמארים, און זאל דונערן די גאס, ניט אידל מיטן פידל און ניט בערל מיטן באס:
 דריי פויקן און דריי פייפעלעך, א פלייט און א באיאן, — זיי האבן עס א שפיל געטאן אף גאנץ בירא-בידושאן.

איז האט מען עס א טאנץ געטאן, א גיי געטאן א שער, און מער פון אלע דרייען זיך די שוויגער און דער שווער, עס כוואליען די פאטשיילעס זיך, די פאלעס אינדערהויך, די זידעס מיט די אייניקלעך, די אוראייניקלעך אויך, די יונגע שוועסטער-קינדער און די ברידער און די פריינט, די שנורן און די איידעמס און . . . א שער האט מען ניט פיינט!

און העכער הילכט די מוזיקע, און ברייטער ווערט די ראד, זי טראגט זיך פון וואקזאל אוועק אהינצו ביזן סאד, אהינצו, וואו דער בירא-טייך פארשלענגלט זיך צום בארג, אהינצו, וואו די טענענביימער טוליען זיך אין פארק . . .

און ס'דרייען זיך די אלטיטשקע מיט יונגע יארן רייך, וואס אלטיטשקע, ווער אלטיטשקע, מע דרייט זיך אלע גלייך, דער אלטיטשקער סטאכאנאוועץ, דער יונגער פיאנער, זיי מאנען ביי די קלעזמער נאר: א שער זאל זיין א שער!
 מיט יום-טוב און מיט בליאונגען — די גערטנער פארזיט, איז האט מען עס א טאנץ געטאן — די וועלט האט זיך געדרייט: אין טייכן און אין אזערעס דער קארפ און דער סאזאן,

אין וועלדער, אין געדיכטעניש — די פֿיכטע און דער טאָן,
די הירשן און די בערן, ווי אָנגעלייגטע געסט,
דער וועזוריק אפן צווייגל און דער פּויגל אין זיין נעסט.

נו, נו, איז דאָס אַ חתונה אַ פּריילעכע געווען,
די וועלט האָט אַזאַ חתונה נאָך קיינמאַל ניט געזען !

און ניט אַזוי דאָס דרייעניש און ניט אַזוי דער וויין,
ווי אַט די בערג די רונדיקע, באַגאַסענע מיט שיין,
ווי אַט די סאַפקעס אונדזערע, די טישן אַרום זיי,
ווי אַט די הויכע פּלעשעלעך, וואָס שטייען שוין אין ריי
און בעטן זיך ביי אַלעמען אַ הייב טאָן שוין דעם כּוּס,
דער ווישניאַק און די וויינען זאַלן געבן זיך אַ גאַס !

און ניט אַזוי די פּלעשעלעך און ניט אַזוי דער וויין,
ווי אַט די געסט די טייערע, באַגאַסענע מיט שיין.

פאַר זיי האָט מען די טישטעכער די ציכטיקע געשפּרייט,
פאַר זיי האָט מען די קאַטשקעס און די אינדיקעס געגרייט,
דער טייך אַמור האָט יאַרנלאַנג די פּיש פאַר זיי געוויגט,
די ערד אַליין האָט ברויט פאַר זיי און וויינטרויבן געשיקט !

געפעלט האָט דאָרטן גאַרנישט ניט, געווען איז דאָרטן אַלץ :
אַ צוועלף מינים קוגעלעך און לעבערלעך מיט שמאַלץ,
און האַניקדיקע לעקעכער און שטראַדל מיט קישמיש,
און וואָס דאָס מויל האָט אויסגערעדט, געווען איז אפּן טיש !

נו, נו, איז דאָס אַ חתונה אַ פּריילעכע געווען,
די וועלט האָט אַזאַ חתונה נאָך קיינמאַל ניט געזען !

— איז טוט אַ שפּיל, קלעזמאַרימלעך, דער כּלה אַ וויוואַט,
קיין שדכן ניט, קיין בּדחן ניט, און חתונה געהאַט !

און וואָס באַקומט דער חתן היינט און וויפל גדן, זאָג :
 — צוויי צעפלעך ביו די סאַמע קני, אַ קוש אין אַ פאַרטאָג,
 צוויי אויגן, ווי די קאַרשן גרויס און פערלדיקע ציין,
 און הענט צוויי ברוינע, גאַלדענע, אַ שמיכל מלא חן,
 קיין רענדלעך ניט, קיין דימענטן — איין איינציקן בריליאַנט,
 אַ פריינט און אַ סטאַכאַנאַווקע — די בעסטע אינעם קאַנט !

עס דרייען זיך און דרייען זיך אַ געסל מיט אַ גאַס,
 אַ חתונה זיַא חתונה און וויין איז ניט קיין קוואַס !

די סאַפקעס זיינען פול מיט גוטס, די ערדן זיינען רייך,
 די געגנט איז אַ געגנט, און די ביראַ איז אַ טייך,
 דער הימל איז אַ הימל היינט און ניט קיין באַרג פון בליי,
 און אידן טאַנצן, זינגען היינט, ווי אַט די פויגלען פריי !

איי־איי, איז דאָס אַ חתונה אַ פריילעכע געווען,
 די וועלט האָט אַזאַ חתונה נאָך קיינמאַל ניט געזען.

איז טוט אַ שפיל, קלעזמאַרימלעך, דער באַס און דער באַיאָן,
 זאָל טאַנצן די גערעטעניש אין גאַנץ ביראַ־בידזשאָן,
 דאָס קאַרן זאָל אַ הייב טאַן זיך נאָך העכער פונעם באַרג,
 דער וויינטרויב זאָל זיך אַנגיסן, דער וויין זאָל ווערן שטאַרק.

און זיין זאָל אַ גערעטעניש אַף שעפסעלעך די וואָל,
 און פול זאָל זיין מיט לאַשעקעס דער בליענדיקער טאַל,
 די פיש אין אַלע וואַסערן זיך מערן אָן אַ צאָל,
 די וועכטער ביי די גרענעצן נאָך שטאַרקער זיין פון שטאַל !

— „אוי, זונטיק בולבע, מאַנטיק בולבע, בולבע אָן אַ שיעור,
 און אַרעמקייט, און נאַקעטקייט, און מיסט לעם יעדער טיר . . . “
 ווער בולבעט עס ? וואָס בולבעט עס ? געבולבעט שוין גענוג,
 אַ פולער הויף מיט אינדיקעס, מיט מילך איז פול דער קרוג.

אוי, זונטיק הון און מאַנטיק עוף און דינסטיק פרישע פיש,
און מיטוואַך עוף און פרייטיק הון און שבת — פול דער טיש!

איז דרעמלט ניט, קלעזמאַרימלעך, זאָל שפילן דער באַיאָן,
דאָס פייקל זאָל אַ פייקל טאָן אף גאַנץ ביראַ-בידושאָן!
געדענקען זאָל די חתונה די קלעזמער און די פאַר,
אַ-יעדער מחותנ'עסטע ביז הונדערט צוואַנציק יאָר!

און ווען די חתן-כלה וועלן ווערן אַלט און גרוי,
זאָל זאָגן אונזער זיידעניו דער באַבעניו אַזוי:
„נו, נו, איז דאָס אַ חתונה אַ פריילעכע געווען,
די וועלט האָט אַזאַ חתונה נאָך קיינמאַל ניט געזען!“

מארק שאנאל — א חתונה אין ביראָבידזשאַן

אן אלטער ניגון

אן אלטער ניגון גייט מיר נאך פוסטריט,
איך ווייס ניט צי מ'האט אים אמאל געזונגען,
צי ס'איז א שאטן פון אן אלטער ליד,
וואס האט געפלאמט אמאל ביי פלאמענדיקע יונגען . . .

איך ווייס ניט, צי דער ניגון האט געשוועבט
אין אויפשטאנדן פון קנעכט קעגן באצווינגער,
עס זאגט מיר נאר מיין הארץ: ער האט געלעבט,
ער האט געטראגן זיך א פריילעכער, א גרינגער . . .

ער האט געטראגן זיך פון מויל צו מויל
פון דור צו דור געפליגן ווי אף פליגל
און ווען דעם טאטן האט אוועקגעלייגט א קויל,
האט ער געווארט שוין ביי דעם זונ'ס פארוואלקנט וויגל . . .

און אפשר האט דער זון אף שייטערס פון מאדריד
אמאל נאר, גאר אמאל א ליד אזא פארלארן,
דאס פיער האט פארברענט די ווערטער פון דער ליד
דער ניגון האט געוואנדערט דורך די יארן.

און ווי א שטומער יתום האט ער שטיל
געהיט די קלאנגען זיינע מיט א ציטער,
אמאל גענעכטיקט לעם א דרעמלענדיקער מיל,
אמאל געטאגט אף ליפן פון די שניטער . . .

ער האט געבראכט דעם טעם פון רייפע פרוכט,
ער האט געבראכט א גרוס פון אפגערוישטע ימים,
דעם וועג האט ער צו אייביקייט געזוכט
און אלע מאל פלעג אים, דער רוח ווייס ווער, דעם וועג פארצאמען...

אן אַלטער ניגון גייט מיר נאָך פּוסטריט
 ער וואוינט ביי מיר שוין באַלד אַ גאַנצן זומער,
 ער האָט קיין ווערטער ניט צו ווערן נאָכאַמאָל אַ ליד
 ער שווימט צו טויערן פון אייביקייט אַ שטומער . . .

און ווען ער פליט אַמאָל פון מיר אַוועק
 דערוע איך אים אף נאָדלען שטעכנדיקע הענגען.
 כ'הויב אויף מיין קאַפּ — די הענט צו אים איך שטרעק
 און בעט אַ גרוס פון מיר מיין אוראייניקל ברענגען . . .

איך בין א גבר

וויפל טויטן בלאַנקען אום בא מיניע שוועלן
און יעדערן פון זיי בין איך, דער בידנער מענטש, געפעלן,
און יעדערער קוקט שטיל אריין צו מיר אין טיר
און שרייט: צו מיר! צו מיר! צו מיר!

איינער פאַטשט מיט פליגל אין די שויבן
און וויל בא מיר מיין ביסל חיות רויבן,
דאָס ביסל חיות דורכשפאַנען די גאַס,
א בייגל אויפעסן און אַפלאָזן אַ שפּאַס . . .

אַ צווייטער ווינקט צו מיר פון קאַלטע ביקסן־רערן
און לאַכט פון מיניע קיילעכדיקע טרערן
און לויפט מיר נאָך און זוכט מיך שטילערהייט
אווועקנעמען באַ מיר דאָס קאַפל גרויע פרייד.

דאָס קאַפל פרייד פון רייסן פרישע פלוימען,
פון קוקן אפן רויך, וואָס גייט פון קוימען,
פון קוקן אף אַ שטיין, וואָס גייט צו גרונט
פון הערן, ווי עס בילט אַ גוטער הונט.

דער דריטער ליאַרעמט מיט זיין אייזן, מיט זיין גרויען
און הערט ניט אויף צו דונערן און וואַיען
און וואו ער נעכטיקט נאָר און וואו ער טאַגט
זוכט ער מיניע ביינער, מי־שטיינס געזאַגט . . .

ער מיינט, אַז ס'איז אַ טייערע מציאה!
און איך, דער נפש מיט דער שוואַכער ראיה,
האַלט אויס די שלאַכט מיט אַלע טויטן נאַכאַנאַנד
און בין אַ באַלעבאַס באַ זיך אין לאַנד.

מיין גרעסטער שונא איז געווען די מרה־שחורה,
כ'האָב זי באַזיגט, איז וואָס זשע האָב איך מורא ?
דער טויט איז גאַרניט ! שרעקלעך איז די שרעק,
וואָס כאַפט אַ מענטש און מאַכט פון אים אַ שנעק.

איך גיי אַנטקעגן אַלע טויטן אָן אַ פאַנצער
און אַלע טאָג באַטאַפּ איך זיך : איך בין אַ גאַנצער !
איך לעב און אַטעם, כ'שעלט און בענטש,
איך בין אַ גבר, איך בין אַ בידנער מענטש !

די עלטער

ס'איז די עלטער ניט געשמאק!
 זאגן אלע זקנים,
 אף די דעמבעס קומט די האק
 אין א טאג א שיינעם,
 ווען די דעמבעס ווערן אלט,
 פאלן זיי אינמיטן וואלד.

ווערט דער שטאלצער אדלער אלט,
 איז זיין שוואונג — א ליגן
 און דער אלטער לייב אין וואלד,
 זיצט און כאפט די פליגן,
 שטארקע לייבן ווערן אלט,
 פאלן זיי אינמיטן וואלד.

— אף דער עלטער איז ניט גוט!
 זאגט מען אף דער עלטער,
 קעלטער ווערט דאס הייסע בלוט,
 פויגלען ווערן עלטער,
 פליבקע פויגלען ווערן אלט,
 פאלן זיי אינמיטן וואלד.

אף דער עלטער ווערט מען אלט,
 קילער ווערט דער פלאקער,
 נאר דער וויין, ווען ער איז אלט,
 איז ער נאך געשמאקער,
 נאר דער אלטער וויין איז גוט,
 זאל ער ווארעמען דאס בלוט!

וועט מיין הארץ ניט ווערן גרוי,
 וועט מיין ווארט ניט קילן,

וועט אין וועג דער קאלטער טוי
מיין געזאנג ניט שטילן.
אויב כ'וועל מוזן אלט שוין זיין,
ווייל איך אלט זיין, ווי דער וויין!

ביז די עלטער האט איר שטויב
אף מיין קאפ פארלארן,
טוט דעם אלטן וויין א הויב
פאר די יונגע יארן,
פארן אייביג-גרינעם וואלד,
פארן מענטש, וואס ווערט ניט אלט!

מיין ליבער

כ'האָב דיר אויסגענייט אַ האַנטוך
מיט אַ רויטן זוימ,
האַט אַ רוף געטאָן דאָס לאַנד דיר,
ביסט אַוועק, מיין טרוים.

שטיי איך, קוק איך אף די שליאַכן,
צי מיין ליבער גייט
נאָר די גרינע ביימער לאַכן,
לאַכן שטילערהייט.

כ'האָב דיר אויסגענייט אַ טיכל
מיט אַ רויטן האָן,
זאָגן אַלע, אַז אינגיכן
קומט מיין ליבער אָן.

שטיי איך, קוק איך אף די וועגן
צי מיין ליבער רייט,
טלאַען רוישן ווי אַ רעגן
נאָר ס'איז זייער ווייט.

כ'האָב אַ זעקל אויפגענייט דיר,
וואַרט עס אויך אף דיר,
און אַ צימער צוגעגרייט דיר,
ווענטלעך פון שפּאַליר.

אַלץ איז גרייט פונדיינעטוועגן,
קום-זשע, קום געשווינד,

שטיי איך, וואַרט איך ביי די ברעגן
צי מיין ליבער שווימט.

כ'האב דעם הויף מיט זאמד באשאטן
און דעם שטויב פארקערט,
זע איך ס'פאלט פון הויך אַ שאַטן
אף מיין גרינער ערד.

פאלט אַ שאַטן — גרויער גארעס,
שפרייט זיך אפן צווייט,
קוקן אַלע אף די כמאַרעס
וואו מיין ליבער פליט !

מארק שאגאל — מוין ליבער

אין אן אלטן וואלד

דאָ איז די צייט אין יעדער שטאַנג פאַרקאַרבט,
 דאָ איז די צייט אין יעדער שטאַם פאַרשניטן.
 אַ בוים לעבט אָפּ זיין שטיקל וועלט און שטאַרבט,
 נאָר ס'לעבט דער וואַלד, ער האָט זיך ניט געביטן!

אַ שטורעם קומט און שינדט פון בוים די הויט,
 אַלייען גאַנצע בלייבן אָפּגעשוונדן,
 עס טוט אַ שמעק מיט אומקום און מיט טויט,
 נאָר ס'קומט די צייט און היילט זיי אויס די וואונדן.

אַ פייער קומט און צינדט די גרינע וועלט,
 ס'איז שווער דעם וואַלד פון פייער זיך פאַרהיטן,
 ער ליידט פון פלאַם, פון פלאַמענדיקער קעלט,
 נאָר ס'לעבט דער וואַלד, ער האָט זיך ניט געביטן . . .

עס טרעפט אַמאָל, ווען ס'קלינגען ווייטע העק
 דאָן שטייט דער וואַלד אין רואיקייט פאַרטרויערט
 און ווי אַ שטילע פאַרע גייט די שרעק
 פון זיין צעטרוקנטן, צעבושעוועטן רייערד . . .

און ס'קומט די עלטער צו אַ בוים, איז קלאַר,
 דאָן נעמט דער בוים מיט געלע בלעטער שיטן,
 נאָר ס'שפאַרט פון דר'ערד אַ יונגער גרינער דור
 עס לעבט דער וואַלד, ער האָט זיך ניט געביטן.

ווי דאָס גראַז

ווי דאָס גראַז וועל איך וואַקסן אף דר'ערד,
 אַזוי פריש און פאַרשפרייט,
 ווי דאָס גראַז אף דער פעלדיקער ברייט
 וועל איך וואַקסן אף דר'ערד,
 אַזוי יונג און פאַרמערט
 ווי דאָס גראַז וועל איך וואַקסן אף דר'ערד!

ווי דאָס גראַז וויל איך שעפן די זאַפט
 פון דער ערדישער ברוסט,
 צו די הייכן זיך ציען פאַרגאַפט,
 מיט אַ קינדערשער לוסט . . .
 פון דער ערדישער ברוסט,
 ווי דאָס גראַז וויל איך טרינקען די זאַפט . . .

ווי דאָס גראַז אין אַ דאַרפישן סאַד
 וויל איך זיין, וויל איך זיין,
 ווי דאָס גראַז וואָס ברענגט פרישקייט אין שטאַט
 און פאַרשכור'ט ווי וויין,
 ווי דאָס גראַז וויל איך זיין
 אפן באַרג, אינעם מאַרק, אינעם סאַד . . .

ווי דאָס גראַז אין די טיפן פון ים
 באַ די ברעגן פון טייך,
 כ'מעג אויך וויסן פון וועלקן דעם טעם,
 נאָר מיט פּרילינג באַגלייך
 אויפגיין מונטער און רייך
 און זיך ציען צום זוניקן פלאַם.

איך וויל זיין ווי דאָס גראָז פון דער וועלט
און זאָל זיין מיר באַשערט
ניט דאָס גראָז פונעם הייליקן פעלד,
פון בית-עולמישער ערד,
וואָס וואַקסט פון די בערד
און וואָס ווערט
פון פאַרלאַשענע הערצער גענערט!

אַ ש ר י ן

אַ שטויב קומט צו פליען אַ ווייטער
צו מיר אפן פריינטלעכן שליאַך,
איך ווייס שוין, דאָס טראַגן זיך רייטער
מיט לידער אַ סך.

צו פנימער גרויע פון וועגן
איך קוק זיך מיט נייגער שוין צו,
און איינעם איך לאַז זיך אַנטקעגן,
מיר דאַכט, אַז ס'איז דו.

איך הער, ווי עס זינגען די ערדן,
און נעענטער ווערט דאָס געזאַנג,
דאָס גייען די דיכטער מיט שווערדן,
ס'איז הויך זייער גאַנג!

ער ווייסט ניט קיין פלאַנטער פון וועגן,
ער ווייסט ניט קיין שימל פון רו,
און איינעם איך לאַז זיך אַנטקעגן,
מיר דאַכט, אז ס'איז דו . . .

און אַפּט, אפן שליאַך, אין די סעדער
דערפיל איך דיין ברודערישע האַנט.
עס דאַכט זיך מיר אויס, אַז איך זע דיך,
דו גייסט דאָ באַנאַנד.

איך וויל אונזער לעבן די ווערט זיין
מיט אַלץ, וואָס איך טרוים, וואָס איך טו.
און אויב ס'וועט דער טויט מיר באַשערט זיין,
איז פאַלן, ווי דו.

ק י נ ד ה י י ט

בין איך נאך א שנעקל,
רייט איך אף א שטעקל,
אף מיין פראסטן שטעקל רייט איך אויס א וועלט,
ס'מעגן די בולאנע
זיין מיין פערד מקנא,
אזא פערד ווי מיינס קויפט מען ניט פאר געלט!

זע נאר, ווי עס לויפן
פאניע פענקינס הויפן,
שוין פארביי דעם קלויסטער מיטן גרינעם פלויט,
אט איז שוין דאס געסל,
וואו מיין מומע פעסל
גיט מיר אפט פאווידלע, אַנגעשמירט אף ברויט.

מיט מיין פערדל פאר איך
צו מיין פעטער זאָרעך,
זען דעם פעטער זאָרעך איז מיר אַפט באַשערט,
ציפעט ער זיין בערדל
און ער גלעט מיין פערדל:
— וויפל האַבער, תכשיט, עסט עס אויף דיין פערד?

קורצע הויזלעך טראַג איך
און אַ פערד פאַרמאַג איך,
עסט עס ניט קיין האַבער, קייעט ניט קיין היי,
נאַר ווען כ'טו אַ וואַרן,
ווען איך הייס דעם פאַרן
פליט עס, ווי אַ מזיק, טראַגט זיך עס פאַר צוויי.

באָד איך עס אין ריטשקע,
קומען הינט אַ טיטשקע,

האָוקען אף די פּערדלעך, נאָר אף מיינעם — ניט,
 אויסגעבאָדן — ווייטער,
 דאָס בין איך דער רייטער
 — היידא! און מיט שטויבן ווערט דער וועג פאַרשיט.

אַן אַ זאַטל פליט עס,
 אַן אַ צוימל ציט עס,
 הירושען האָט עס קיינמאַל, קיינער ניט געהערט . . .
 ס'קאָן גאַלאַפּ זיך טראָגן,
 ווי אַ ווינט זיך יאָגן,
 כ'וואַלט עס ניט פאַרביטן אפּן בעסטן פּערד.

זאָל דער טאַטע לאַכן,
 קוקן אף די שליאַכן,
 איך וועל פאַרן ווייטער, ער וועט גיין צופּוס,
 שרייט ער: אַן קאַטאַוועס
 מאַך אים כאַטש פּאַדקאַוועס
 אַן פּאַדקאַוועס לויפט ער — איי איז דאָס א סוס!

פלי איך איצט מיט באַנען,
 מיט עראַפלאַנען
 אינעם יאָג פאַרליר איך אַפּט מיין עלטער-לאַסט,
 כ'ווער צוריק אַ שנעקל
 און איך נעם דאָס שטעקל,
 כיינעוודיקע קינדהייט! כ'פאַר צו דיר צו גאַסט!

דאָס בערעזענע געזינדל

ווען כ'דערמאָן זיך דאָס בערעזענע געזינדל
 באַ דעם שפּאַלער טייכל לעבעדין,
 טוט די קינדהייט פאַר מיין אויג אַ שווינדל
 און עס ציט מיך נאָכאַמאָל אַהין . . .

צום בערעזענעם געזינדל צו דעם שטילן,
 וואו כ'האַב אָפּט די טעג מיינע פאַרבראַכט,
 העט אַהינצו, ווייטער פון די מילן
 שטייט זיך דאָס געזינדל טאַג און נאַכט . . .

טאַג און נאַכט באַזונדער און איניינעם
 שטייען זיי, ווער יונג איז און ווער אַלט
 און עס לערנען זיך באַ זיי די שכנים
 ווי צו זיין באַזונדער און איניינעם
 און מיט קנאה קוקט אָף זיי דער וואַלד . . .

טאַטע, מאַמע שטייען איינס לעם צווייטן
 און מע רוישט זיך צו פון גאַרניט טאַן,
 אין אַ קאַפעליוש אַ גרינעם און אַ ברייטן
 שטייט דאָס עלטסטע זינדל אויבנאָן . . .

אין אַ גרינעם מאַנטל שטייט דער פעטער
 די פלימעניקעס געפעלן אים ביז גאַר,
 טרייסלט ער דעם קאַפּ מיט גרינע בלעטער,
 מיינענדיק, אַז דאָס זיינען גאַר האָר . . .

און די קינדער איינער פונעם צווייטן קלענער
 דיניקע בערעזקעלעך אַ סך.
 ניט וויסנדיק, אַז מ'איז ניט מער ווי שפענער
 זיי נויגן זיך, ווי טענצערינס צום שליאַך . . .

ווייסע פארטעכלעך צעווייען זיך, צעווייען,
ווייסע גארטעלעך פארגארטלען זיי ביז דר'ערד
ס'איז דער טאטע הויך און גראב פאר צווייען,
טרייסלט ער מיט זיינע זיבן בערד . . .

פאר קיין שטורעם האט ער ניט קיין מורא
און זיין גרעסטער שונא איז די זעג,
פון זיין אומקום ווערט אזא געוואוירע,
ווען ס'באווייזן זיך די העקער אפן וועג . . .

קוקט די מאמע אף איר גוטס און פרייט זיך
ווי זיי זופן טוי און ניט קיין טיי,
ס'וואלט די מאמע זיי געגלעט, פארשטייט זיך,
קאן זי זיך ניט אַנבויגן צו זיי . . .

ווען כ'דערמאן זיך דאָס בערעזענע געזינדל
באָ דעם שפּאַלער טייכל לעבעדין,
טוט מיין קינדהייט נאַכאַמאַל אַ שווינדל
און עס ציט מיך נאַכאַמאַל אַהין! . . .

די מאַמע פּרעגלט איינגעמאַכטס

דער גאַנצער הויף גייט כאַדאַראַם,
 דער ווינט צעבלאָזט דאָס פייער,
 דאָס בלוט אין אַלע אַדערן
 יאָגט פּריילעכער און פּרייער . . .

די מאַמע פּרעגלט איינגעמאַכטס,
 פון מאַלינעס, ווי סאַמעט,
 איך שטיי לעם איר אָן איינגעדאַרטס,
 אינגאַנצן אויסגעמאַטערט.

איך שטיי לעם איר אָן איינגעדאַרטס
 נאָר אַדערן און ביינער,
 די מאַמע פּרעגלט איינגעמאַכטס
 און איך בין נאָך אַ קליינער . . .

די שוועסטערלעך און ברידערלעך
 באַלאַגערן די שיסל,
 אין לאַטקעלעך די פּלודערלעך
 די קליידעלעך — צעריסן . . .

אַזויפיל שיינקייט האָבן זיי
 די מאַלינעס . . . אַ חיות!
 די מאַמע נעמט אַראָפּ פון זיי
 די גרינע שמאַטעלייעס.

און יעדער פּוכקע מאַלינע
 מיט זאַמד־צוקער באַשיט זי
 און נאָר אַראָפּגעפּאַלענע
 די קינדער אירע גיט זי . . .

מיר שטייען און באַלעקן זיך,
 די אויגן ווערן ווייניק,
 מיר ציטערן, מיר עקן זיך,
 זיי פאַלן אַזוי ווייניק . . .

זיי פאַלן ניט, זיי פאַלן ניט
 אַט וואַרט שוין די טרעניזשקע
 מיר שמעקן נאָר די מאַלינעס.
 די זאַפטן און די פּרישקייט . . .

מיר קוקן ווי פאַרגאַפט אַף זיי,
 אַזעלכע און אַזוינע.
 געדיכטער ווערט די זאַפט אין זיי,
 די בעקלעך ווערן ברוינע . . .

מיר כראַמקען די פיפּאליקעס
 מיט קנאַבל אַלטן שאַרפּן
 און ערגעץ שטייען מאַלינעס:
 — לעוויי מען זאַל ניט דאַרפּן!

מארק שאגאל — מוין מומער

מיין מוטער

אָט איז דער פייכטער קבר, אָט איז דאָס שטיקל ערד,
וואו ליגן איז מיין מוטער, מיין טייערער באַשערט.

מיר האָבן זי באַהאַלטן אין צוואנציק צווייטן יאָר,
געווען איז זי אַ גוטע, אַ האַרציקע ביו גאָר.

געוואוינט האָט זי אין שפּאַלע, געבאָרן אין טשערקאַס,
איר טאַטן, — מאיר גערל געדענקט נאָך זייער גאַס!

זי איז שלאַנק געווען און מונטער און יונג איז זי געווען דאָן,
דאָס מיידל דאָבע גערל און פעפער לויטן מאָן.

דער דניעפער האָט געקויקלט די כוואַליעס שוין פון לאַנג,
צו מאיר גערל'ס פענצטער פלעג גרייכן זיין געזאַנג.

און דאָבע איז געזעסן ביים פענצטער און געהערט,
ווי ס'קויקלען זיך די כוואַליעס און שפּרינגען אַף דער ערד.

דערנאָך איז זי מיט מיידלעך צום גרויסן טייך געגאַן,
פלעג לייענען מאַנטע-קריסטאָ — דעם שפּאַנענדן ראַמאַן.

נאָר גיך האָט זיך מיין מוטער געזעגנט מיט טשערקאַס,
ס'האַט שפּאַלע זי באַגעגנט מיט הונגער און מיט האָס . . .

אַ שטיבל אַף לעסנאַיאַ האָט שוין געוואָרט אַף איר,
אַ טרוקענע אַקאַציע, אַ בלאַטע ביי דער טיר . . .

אין אומעט און אין דאגות האָט זיך די צייט געשלעפּט,
מיין מאַמע האָט אַ בלייכע אין שטעטלע געלעבט.

זי האָט מיט זיך אָהערצו אַ טעבעצע געבראַכט,
זי האָט באַטאָג געאַרבעט און האָט געהוסט באַנאַכט.

די שטעטלדיקע יאָרן, זיי טראָגן זיך ניט גיך,
אין אָנהייב פון יאָרהונדערט געהאַט אַ זון — ס'הייסט מיך.

אַ קינד מיט קראַנקע לונגען, אַ שוואַכס, ווי זי אַליין;
מיט פּאָקן און מיט מאָזלען, אַ בחור: הויט און ביינ.

געוויקלט און געוויגט מיך, געוואַשן מיך אין טוי
און וואָס געווען איז ווייטער געדענק איך ניט גענוי . . .

כ'געדענק איר קאַפּ דעם יונגן, מיט אויגן גרויסע צוויי,
די פייכטיקייט אין די אויגן, די בלאַזקייט אונטער זיי.

כ'געדענק איר שוואַרצן קובלעק, די ציין, ווי ווייסער שניי,
זי שטייט לעם אונזער פענצטער און קוקט אפן שאַסיי.

זי קוקט ארויס אין געסל, צי גייט נאָך ניט אַהיים
דער בחור דער בן יחיד — דאָס מיינט מען מיך אַליין.

די קליינע פּאַרטקע אָפן — דאָס פענצטער איז פּאַרמאַכט,
איר קאַפּ איז אין דער פּאַרטקע, די אויגן — אין דער נאַכט.

אַזוי איז זי געשטאַנען צום סיטקעלע געווענדט,
ביז זי האָט פון ווייטן די טריט מיינע דערקענט . . .

קיין פּאַרוואָרף ניט, קיין מוסר, קיין איבעריקע רייד,
נאָר מוטערלעך באַשיידן די וועטשערע געגרייט.

איך האָב אף זיך געטראָגן שוין גאַנצע פּערצן יאָר,
געהאַט האָב איך נאָך דעמאָלט געקרייזטע, לאַנגע האָר.

געהאט א קליינעם שטערן, מיט קלייען אן א שיער
און דאך האבן די מיידלעך שפאצירט אמאל מיט מיר.

און איבער יענע מיידלעך, צעווישן אונז גערעדט,
פלעגט ווארטן ביי דער פארטקע מיין מאמע אזוי שפעט.

מיידלעך האבן איך דעמאלט באזונדערס ליב געהאט,
נאר ווען עס איז קיין שפאלע געקומען מישוראט,

האט מיך זיין שוואכע טרופע פארכאפט און איבעראשט,
דורך שמאלניקע שפארונגעס האבן איך זיין קונסט גענאשט.

איך האבן געזען בר כוכבא, געזען קאלדוניע'ס שטיק
און שטענדיק האט באלייט מיך מיין מאמע'ס צארטער בליק.

און ווען איך פלעג ניט קומען, זיך קערן פון שפאציר,
האט זי שוין לעס דער פארטקע געווארט פון לאנג אף מיר . . .

און ווען ס'האט זיך באוויזן דער ערשטער פאנצער-צוג
און אונז, די שפאלער אינגלעך, גערופן האט קאמיוג,

האבן זיך ביזע מאמעס אין וועג אוועקגעשטעלט,
געשריגן האבן מאמעס: — וואס לויפט איר אין דער וועלט?

— וואס טראגט עס אייך פונדאנען? דער רוח ווייסט וואוהין,
פריקאשטיקעס דארף האבן שווארצבוים מיט זיינע זין.

לעווענבערג דארף מעקלערס און קאראטשונסקי — קנעכט!
אקטיאבער-בליצן רויטע באלזיכטן אונז די נעכט . . .

געזאגט האט דאבע פפער איר זון, איר יונגן בחור:
— דיר גייט שוין אן עין הרע דאס זיבעצעטע יאר.

אַ אינגל דאַרף זיין שפּריטנע, אַ אינגל דאַרף זיין דרייסט,
 דו זאַלסט זיך גוט באַקלערן און טאַן, ווי דו פאַרשטייסט!
 אַף מיטינגען, אַף סכאַדקעס, האָב איך די נעכט פאַרבראַכט,
 און ס'האַב מיך דאַבע פעפּער באַלייט אין ערשטן שלאַכט . . .
 מיט טרערן אין די אויגן האָט זי מיך צוגעדריקט,
 און ס'האַט אַ צוג אַ לאַנגער אַף וועגן מיך געוויגט . . .
 און וואו כ'בין ניט געווען דאַן: אין צוג צי אַף אַ שיק, האָבן מיין האַרץ געוואַרעמט די מוטערלעכע בריוו . . .
 מע זאָגט, אַז זי פלעגט אָפט נאָך אַרויסקוקן צום שליאַך:
 — מע דאַרף ניט וואַרטן, מאַמע, דאָס פענצטערל פאַרמאַך.
 איך וועל שוין מער ניט שטיפּן, ניט זיין אַזאַ מין שד,
 איך וועל שוין מער ניט קומען, ניט קומען אַזוי שפּעט . . .
 מע דאַרף אַף מיר ניט וואַרטן, דו וואַרטסט אומזיסט אַף מיר,
 דיין זון איז איצט אין טורמע, אַ שלאַס הענגט אַף דער טיר.
 איך וועל צו דיר ניט קומען, לוקיאַנאַווקע איז ווייט,
 און ס'רוישט אונטער די גראַטעס די שוידערלעכע צייט . . .
 דערהערט האָט דאַבע פעפּער דעם טרויעריקן גרוס,
 געזאָגט האָט זי צום טאַטן: „איך גיי אַהין צופּוס“.
 די צוגן גייען לאַנגזאַם, קיין פליגל האָב איך ניט,
 איך וועל אַהינצו גייען מיט זייער גיכע טריט.
 איך בעט דיך זייער, שלום, זאַלסט ניט פאַרגעסן מיך,
 זאַלסט נאָכקוקן נאָך חוה'ן, נאָך דאשע'ן און נאָך זיך.
 אַ קלומעק אַף די פלייצעס, אַ פויערשער שאַל
 און דאַבע פעפּער טראַגט זיך צום שטעטלשן וואַקזאַל . . .
 אַ נאַכט אין דורכגעלאַפּן, אַ שווערע נאַכט אָן שליאַף
 און אַט איז שוין סיגניווקע און באַלד איז שוין צוויטקאַוו . . .

די קויטיקע טעפלושקע איז פולער פון אַן אויג,
פון ערגעץ קנאלן שאַסן און ערגעץ פויקט אַ פויק.
עס שלעפט זיך די טעפלושקע אין געלן בלעטער-פאַל,
אַט איז אינגיכן פאסטאָוו דער פריילעכער וואַקזאַל . . .

דעניקינצעס באַרינגלען דעם קויטיקן וואַגאַן.
— וואָס איז פאַר אַ זשידאָווקע? וואָס האָט זי דאָ צו טאָן? —
אַ שליידער פון טעפלושקע — און דאַבע פּעפּער פּליט,
אַ שאַמפּאַל האָט איר פּלייצע די מאַגערע געברייט.

די זעכציק ווערסט ביז קיעוו האָט זי צופּוס געשפּאַנט.
דער שטילער טרוים אין האַרצן, דעם קלוימעק אין דער האַנט.
זאַל טריקענען מיין גומען, זאַל זיין מיין וועלט פאַרפּיינט,
אויב איך וועל דיך פאַרגעסן, מיין מוטער און מיין פּריינט!

צי וועל איך דיך נאָך זען, מיין ליבער פּריינט, אַמאַל,
כ'געדענק די לעצטע שעה'ן אין שטעטלשן שפּיטאַל.

דער טיפּוס האָט אונז ביידע צו בעטלעך צוגעשמידט,
און ס'האַט די היץ די גרויסע געברענט אונדז און געברייט.

דו ליגסט ווי אין אַ נעפל, די הויט דיינע פאַרגעלט,
דורך דיינע פּערציק גראד באַקוקסטו אונדזער וועלט.

האַסט קוים דערקענט דעם טאַטן, די שוועסטערלעך און מיך,
מיר קוקן אף דיין פנים — דער טויט קומט אַזוי גיך.

די שרעק ביי דיין צוקאַפּנס האָט זיך אַוועקגעשטעלט,
דו מורמלסט, אַז אַ שאַטן פאַרטרייבט דיך פון דער וועלט.

דו זאַגסט, מע וויל דיך סמ'ען, נעמסטו ניט קיין שפּיין,
און אף דיין קאַפּ דעם הייסן ליגט אַ פּוכיר מיט אייז.

דו גלייבסט שוין איצט ניט קיינעם, דו ליגסט, ווי אין אַ רויך,
נאָר איך זאַל דיר דערלאַנגען אַ לעפל פּרישע יויך . . .

ווי קאָן איך איצט דיר העלפֿן? כליג אויך מיט פּערציק גראָד,
איך הייב זיך אויף פֿון בעטל און גיי, ווי אין אַ טשאַד.

דו טוסט אף מיר א קוק נאָר, איך שטעל זיך אף די קני,
איך זע דיין לעצטן שמייכל . . . אף מאַרגן אינדערפרי,

ווען איך ביז אויפגעשטאַנען, ביסטו שוין ניט געווען,
דער קרעכצנדיקער זייגער האָט אָפּגעקלונגען: צען.

דיין בעט אַרויסגעטראָגן, דער צימער האָט גערוט
און אף דער וואַנט דער וויסער אַ טראָפֿן דיינער, בלוט . . .

אין צימער האָט געהערשט דאָן אַ שטילע טויטע רוי,
איך האָב פֿון היץ געפרעגט נאָר: וואו איז די מאַמע? וואו?

— די מאַמע איז געזונט שוין! — האָט מען מיר געענטפּערט צאָרט,
זי זיצט שוין אפֿן גאַנעק, זי וואַרט אף דיר, זי וואַרט . . .

איך וועל פֿון בעט אַ שפרונג טאָן, אַראָפּ, אַראָפּ, אַראָפּ,
און לויפֿן צו דער פּאַרטקע, דאָרט שטעקט דער מאַמע'ס קאָפּ.

זי וואַרט אף מיר, איך זע זי, זי קוקט נאָך אפֿן שליאַך . . .
מען דאַרף אף מיר ניט וואַרטן, דאָס פענצטערל פאַרמאָך!

עס קאָן דיר נאָך פאַרשאַטן, עס וואַרט אף דיר דיין בעט,
שטיי ניט לעם דער פּאַרטקע און וואַרט ניט אַזוי שפּעט.

דו ביסט אַ גוטע מאַמע, אַ האַרציקע ביז גאָר!

מיר האָבן זי באַהאַלטן אין צוואַנציג צווייטן יאָר.

לאַמיר הייבן דאָס קול

לאַמיר הייבן דאָס קול, זאָל עס הילכן פאַרשייט,
 זאָל עס האַרט זיין ווי שטאַל, זאָל עס צאַרט זיין ווי זייד.
 לאַמיר לויבן די צייט, לאַמיר לויבן די צייט.
 אין דער הייד, אין דער טיף, אין דער ברייט, אין דער ווייט!
 לאַמיר לויבן די שייך, וואָס האָט קלאָר אונז געשיינט,
 לאַמיר לויבן דאָס האַרץ, וואָס האָט ליב און האָט פיינט!

אין דער פרי, און פאַרנאַכט, און בייטאַג, און ביינאַכט,
 לאַמיר לויבן דעם מענטש, וואָס האָט גליק אונז געבראַכט,
 לאַמיר לויבן דעם מענטש, וואָס האָט ליכטיק געמאַכט
 אונזער שייך, אונזער זיין, אונזער טאַג, אונזער נאַכט,
 אונזער שטוב, אונזער גאַס, אונזער קינד, אונזער פרוי,
 אונזער לאַנד, וואָס איז פריש, וואָס איז לויטער ווי טוי.

לאַמיר גיין אין גאַס, לאַמיר לויפן אין פעלד,
 לאַמיר שלינגען די היץ, לאַמיר שלינגען די קעלט,
 לאַמיר זינגען אַ לויב אונזער זיין אף דער וועלט,
 און דעם בלוט ווען עס ליבט, און די גאַל, ווען זי שעלט,
 און דער ליפ, ווען זי קושט עפעס לייביקס און צאַרטס,
 און דער האַנט, ווען זי צילט אינם פיינטלעכן האַרץ!

לאַמיר הייבן דאָס קול, זאָל עס הילכן פאַרשייט,
 זאָל עס האַרט זיין ווי שטאַל, זאָל עס צאַרט זיין ווי זייד!

דאָס ליד פון ערד-אַרבעטער

פון די ערדן הייבט זיך קאַרן,
פון די ביימער פאַלן פרוכט,
יאָרן, יאָרן, גוטע יאָרן,
לאַנג האָט אייך דער איד געזוכט.

איז אַראָפּ דער רויטער שטערן
מיט זיין סטאַלינישער שיין,
האַט ער אַפּגעווישט די טרערן
און פאַרטריבן אונזער פיין.

פרייע וועגן, קלאַרע וועגן,
אונזער גרויסע היים זענט איר,
אונזער גוטס האָט ניט קיין ברעגן,
אונזער גליק האָט ניט קיין שיעור.

נאָר די פרייערד קאַן געבוירן
בעסטן ווייץ און בעסטע פרוכט,
יאָרן, יאָרן, גוטע יאָרן,
לאַנג האָט אייך דער איד געזוכט!

וואָס פאַר וויי און וואָס פאַר זאַרגן,
קיניער וויינט ניט ביי זיין פלוים,
אונזער היינט און אונזער מאָרגן,
אונזער זון און אונזער ברויט!

איבער דעכער פליען טויבן,
גענולעך שווימען אפן טייך,
אונזער היים האָט אונז דערהויבן
און געמאַכט מיט אַלע גלייך.

אונזער מי איז פריי געוואָרן,
שמעקט מיט יום־טוב פון די פרוכט,
יאָרן, יאָרן, גוטע יאָרן,
לאַנג האָט אייך דער איד געזוכט!

א סאַמעטענער טאָג

א סאַמעטענער טאָג, א דורכזיכטיקע ווייט,
א הימל אין די ליכטיקסטע געוועבן,
עס דוכט זיך, אַז אין שיד פון זייד
גייט אום אַט דא אף דר'ערד דאָס לעבן.

די שעה'ן באַדן זיך אין מילך
פון שנייאיק שמייכלענדיקער געגנט,
קיינ קלענסטן שאַרף, קיינ מינדסטן הילך
אף ווייסע סאַמעטענע וועגן.

א ווייכע זון, א ווייכער שניי,
א וואַלד מיט שנייען א פאַרשפינטער.
עס ווילט זיך אויסשרייען צו זיי:
— פּונדאָנען נעמט זיך אַזא ווינטער?

עס ווילט זיך אויסשרייען: א-הו . . .
צו כאַטעס, שטאַלן, מענטשן, מעזשעס,
ווער האָט עס אַט די ווייסע רו
מיט גרינע סאַסנעס פאַרמערעזשעט?

דער פּוכקע וואַלד איז ווייט און שטום,
זיין שניי האָט קיינער ניט געשניטן,
ניטאָ קיינ כאַטעס, און אַרום
נאָר איינזאַם פליט פון ווייט אַ שליטן.

ער איז שוין דאָ געווען אַמאָל
אין אַט דעם וועלדל, אַט דעם העלן,
מיט שטילע לאַנגע פאַסן שטאַל,
ווי צוגעשמידטע צו שיבעלן . . .

און שטענדיק, ווען עס שמעקט מיט שלאַכט
אף שטילע סאַמעטענע שנייען,
דערזעט מען ווי דער שליטן וואַרט
און וועקט די רואיקע אַלייען.

דער שליטן פליט און שניידט די ווייט,
אין סאַמעטענע טעג אַזוינע,
מיט סם אין האַרץ, אין שיד פון זייד
גייט אום ביי גרענעצן דער שונא . . .

אַ וואונדער־לופט, אַ וואונדער־וועג
מיט סאַמעטענע פּוּכיקע געשטאַלטן,
אפילו אין די סאַמעטענע טעג
ליגן דונערס ריזיקע באַהאַלטן !

צוויי ברעגן

צוויי ברעגן, צוויי בערג — און דער וועג איז צעשניטן,
מיר שווימען אין מיטן.

דורך סאָפקעס, מיט פייכטע טומאַנען באַהאַנגען,
די שיף איז געגאַנגען.

פון לינקס, אונטער הימלען פאַרטייעט אין שנאה,
געשוואומען אין כינע.

אַ גרויע שאַלאַנדע, מיט זעגלען געלאַטעט,
ביים ברעג האָט געפלאַטערט.

און ס'האַבן די פישער פון ברעגן פון וויסטע
ווי שטומע באַגריסט אונז.

און ווייט זיינען דערפלעך געלעגן אין שטויבן,
מיט שטיבלעך אָן שויבן . . .

און רעכטס, אונטער זוניקע, לויטערע קלאַרן
איז מיין היימלאַנד געפאַרן.

צעשליידערט און יונג איז געגאַן מיט די ברעגן
די אידישע געגנט . . .

אין בערג און אין אוראַלטע וועלדער פאַרקוטעט —
ישובים און כוטערס . . .

און ווייט פון די דערפער, אין וועלדער אין ברייטע,
באַראַקן צעזייטע.

פאַרטאָג קומען מענטשן פון שטילע באַראַקן
די וועלדער צו האַקן . . .

אַ בוים טוט אַ פּאַל, ווערט געבאַרן אף ברעגן
אַ שטוב אין דער געגנט . . .

די ווינטן זיך זידלען, די בעפלען זיך קרימען,
מיר שווימען און שווימען.

איין אויג קוקט אף הימישע ברעגן, אף גרינע,
דאָס צווייטע אף כינע.

אַ מענטש האָט צוויי אויגן, צוויי הערצער האָט קיינער,
דער וועג איז אַ שיינער!

צוויי ברעגן, צוויי בערג — און דער וועג איז צעשניטן,
די שיף איז אין מיטן . . .

פ ר י ש ק י י ט

כ'ווייס, ניט אַלע שוועלן בין איך שוין אַריבער,
 אין די אויגן מיינע לעבט דער זעלבער פיבער,
 און דער זעלבער נייגער און די זעלבע וואונשן,
 וואָס איך טראָג פון לאַנג שוין אונטער הויכער זון־שיין . . .
 און די זעלבע פרישקייט וואוינט אין מיינע אויגן,
 און דער זעלבער שמייכל האָט זיך אויסגעבויגן
 לעם די ליפן מיינע.

וואו איך בין געלאָפן,
 פלעגן וועגן ליגן קעגן הימלען אָפן,
 אפן הייסן דרום, אפן קאַלטן צפון
 האָב איך שטענדיק הערצער וואַרעמע געטראָפן . . .
 איך האָב ליב, ווי שטענדיק, איבער ערדן שפּאַנען,
 וועלדער, טאַנען, סאַסנעס, דעמבעס און קאַשטאַנען
 טראָגן זיך אַנטקעגן, נייגן זיך און בוקן,
 און אין יעדער וועלדל ווילט זיך מיר פאַרקוקן,
 איבער אַלע גראָזן ווילט זיך ווידער קוליען,
 צו דער זון זיך הייבן, צו דער זון זיך טוליען.
 טראָגן מיר אַנטקעגן טייכן זייער אַטעם,
 און אין אַלע טייכן ווילט זיך מיר אַ באַד טאַן,
 און מיט אַלע זייער וויל איך זייען זוימען,
 כ'זויל מיט די פּילאַטן שווענקען זיך אין רוימען,
 כ'זויל אף ווייטן צפון מיט די מענטשן פּרירן,
 און אין אַלע פאַרקן ווילט זיך מיר שפּאַצירן!
 כ'האָב דעם זעלבן אומרו און די זעלבע וואונשן,
 וואָס איך טראָג פון לאַנג שוין אונטער הויכער זון־שיין . . .

הייבט די העק

שווימט א וואַלקן, לויפט א וואַלקן,
אינדערהייך א רעגן הענגט,
הויכע, ברייטע שטייען ביימער,
און דער וואַלד נאָך העקער בענקט.

ווערט דער הימל גרוי און גרויער,
ליגט א וואַלקן ווי אַ פּלעק,
— העקער, העקער,
הייבט די העק!

ס'איז דער וואַלד שוין הויך און ברייט,
ס'זיינען ביימער רייף און גרייט,
רוקט זיך, בייגט זיך שוין דער הימל
שטילער גרויער צו דער ערד,
און די ווינטן ווערן פייכטער,
און די קאַרע פייכטער ווערט . . .

ביז דער רעגן וועט נאָך קומען,
איז די העק אין הענט גענומען,
ביז דער וואַלקן וועט אַוועק,
— העקער, העקער,
הייבט די העק!

די זון איז אויפגעגאנגען

די זון איז אויפגעגאנגען !

די זון איז אויפגעגאנגען !

דאָס טייכעלע דאָס טונקעלע
ווערט נאַכאַמאַל אַ זילבערנס,
די ביימעלעך די פינצטערע
צעגרינען זיך, צעבלעטערן,
די בלום הייבט אויף דאָס קעפעלע,
דער ווינט הייבט אויף דאָס פליגעלע
דאָס ליכטיקע, דאָס לויטערע,
און מענטשן פליען נאַכאַמאַל
מיט אויגן, מיט קרישטאַלענע . . .

די זון איז אויפגעגאנגען !

די זון איז אויפגעגאנגען !

דער גאַרטן וואָרפט אַראָפּ פון זיך
די ליילעכער די טונקעלע,
און גרין ווערן די אוגערקעס,
און רויט ווערן די רעטעכלעך,
און געל ווערן די זונרויזן,
און שוואַרץ איז גאָר די ערד.

די אויגן ביי מיין מיידעלע,
די צעפלעך ביי מיין מיידעלע,
און מער איז גאָר ניט שוואַרץ !

די זון איז אויפגעגאנגען !

די זון איז אויפגעגאנגען !

די טייכן זיינען טייכן שוין,
און ניט קיין שווארצע סאמעטן,
די וועלדער זיינען וועלדער שוין,
און ניט קיין בערג קיין מאַכיקע,
די הימלען זיינען הימלען שוין,
און ניט קיין גרויע טעפּיכער!

די זון איז אויפגעגאנגען!

די זון איז אויפגעגאנגען!

ט י י כ ן

יעדער טייך האָט זיין וועג און זיין גורל,
און מיט יאָרן מיט זיינע באַפאַרבט,
יעדער טייך ווערט אין ווייען געבוירן
און לעבט אַזוי לאַנג, ביז ער שטאַרבט.

יעדער טייך האָט זיך זיינע געזעצן,
זיין געשיכטע, זיין טבע, זיין גאַנג,
זיינע ברעגן און שיפלעך און נעצן,
זיינע פיש און זיין אייגן געזאַנג . . .

איינער לאַכט, ווען סע הייבט זיך זיין כוואַליע,
איינער טרייבט זיינע כוואַליעס מיט כעס,
איינער וויינט ערגעץ ווייט אין איטאַליע,
איינער זינגט אין די בערג פון קאַווקאַז . . .

איינער יאָגט דורך מאַנדזשורישע פוסטקעס,
איז מיט אומעט און אומגליקן רייד,
און ניט ווייט רוישט די אַלטע טונגוסקע,
דער סאַוועטישער, מונטערער טייך . . .

און איך הער דורך געלייטערטע רוימען,
ווי סע זינגט דער טאַבאַל, דער אירטיש,
זוי די וואַלגע צעשמעטערט די צוימען
און טרייבט אַזש קיין מאַסקווע די פיש . . .

און דורך גרענעצן הער איך דעם האַרטן,
דעם צעכוואַליעטן ווייטן געוויין,
דאָס קלאַגן די כוואַליעס פון ירדן,
דאָס קלאַגט זיך דער זילבערנער רהיין . . .

און ס'פאַרנעמט אַלע קלאַנגען מיין אויער —
כ'האַב אין רויש פון די כוואַליעס דערהערט:
יעדער טייך האָט זיין פרייד און זיין טרויער,
ווי דער מענטש, ווי די צייט, ווי די ערד! . . .

אַ ר ע ג ן

דאָס פעלד האָט געבענקט נאָך אַ רעגן . . .
 אין פעלד און ביים וועג זיינען גריבער געלעגן צעוואָרפֿן,
 ווי לידיקע קריגן,
 אין פעלד און ביים וועג האָבן געל זיך געהוידעט פֿאַרשטאַרבענע
 זאַנגען,

אין פעלד און ביים וועג האָבן טרוקענע ברויטן געשוויגן,
 געשריגן האָט וואָלד, דער געשריי איז געהאַנגען
 איבער דאָרשטיקער געגנט!
 — אַ רעגן!

האָט זון זיך דערשראַקן,
 און זון איז אַנטלאָפֿן אַף העכסטע, אַף הימלשע שטאַקן . . .
 פֿון פעלדער אַוועק איז דער גלי און די היץ . . .
 אַ בליץ
 האָט מיט מעסערלעך רויטע און שמאַלע
 דעם הימל געשניטן,
 איז אַ דונער אַוועק איבער טאַלן
 און פֿלוצלינג געבליבן אינמיטן . . .
 . . . און ס'האָט זיך באַוויזן . . .

ס'איז רעגן געפֿאַלן מיט פֿלינקע קרישטאַלענע שפּיזן,
 געשמיסן,
 געשטאַכן,
 די זאַנגען געבראַכן . . .
 זיינען ברויטן געלאָפֿן, ווי סטאַדעס פֿאַרלאָזטע, צערייצטע,
 וואָס האָבן דעם פֿאַסטוך פֿאַרלאָרן.
 געקלאָגט האָט דער האַבער, געיאַמערט דער ווייץ האָט,
 געוויינט האָט דאָס קאַרן,

זיי האָבן געוויינט און זיי האָבן געפלאַטערט :
 — גענוג שוין! גענוג שוין! מיר זיינען פאַרמאַטערט!
 — גענוג שוין! גענוג שוין! פאַרמאַך דיינע קוואַלן!
 — גענוג שוין! גענוג שוין! מיר זיינען פאַרפאַלן!
 נאָר ס'האַט זיי, די טרוקענע ברויטן,
 דער רעגן געיאָגט און געבויטערט . . .
 געדרייט און געפאַטשט און געשלאָגן,
 און . . . סטאַפּ!

ביי דער זייט און אינמיטן די זאַנגען
 זיינען פאַסיקלעך וואַסער געגאַנגען
 און רואיק דעם שטויב פון די זאַנגען צו טייכן געטראָגן . . .
 אַ רעגן . . .
 אַ וואַלקן אַ לעצטער אַוועק איז ווי רעגנס אַ דענקמאַל . . .
 ס'וועלן די זאַנגען דעם רעגן געדענקען . . .

אַ טאָג איז אַנטלאָפּן . . .
 און ס'ליגן שוין ווידער די זאַנגען מיט דאָרשט און מיט שטויבן
 פאַרלאָפּן . . .
 און סע בראַט זיי שוין ווידער די היץ, און ס'פרעסן צעגליטע מעסלעסן,
 און ס'האָבן די זאַנגען די שמיץ פונעם רעגן פאַרגעסן . . .

אין פעלד און ביים וועג זיינען ווידער די גריבער צעוואַרפּן,
 ווי ליידיקע קריגן,
 אין פעלד און ביים וועג האָבן ווידער געהוידעט זיך געלע
 פאַרשטאַרבענע זאַנגען.
 אין פעלד און ביים וועג האָבן ווידער די טרוקענע ברויטן געשריגן,
 און גע'רעש'ט האָט דער וואַלד. דער געשריי איז געהאנגען
 איבער דאָרשטיקער געגנט!
 אַ רעגן!

שפאָנען מיר דעם שליטן!

שיטן שנייען, שיטן,
שפאָנען מיר דעם שליטן,
פערדלעך, ווי די רוחות,
טראָגן אונז און טראָגן —
הונדערטער זאָווערוכעס
מעגן נאָך אונז יאָגן . . .

אויבן שווימען כמאָרעס,
אונטן ווינטן שמאָרצן,
פעלצן זיינען וואָרעם,
גרינג איז אפן האָרצן!

און די פעלדער לויפן . . .
שטעטלדיקע הויפן
ווערן קליין און קלענער,
ווערן ווייט און ווייטער,
און די שנייען ברענען,
ווי אַ ווייטער שייטער.

לויפט פאַרביי אַ כוטער
אין אַ שנייען־פוטער,
לויפט פאַרביי אַ צווייטער
אויכעט אַ פאַרשנייטער . . .

און לעם יעדן הייזל
וואַקסן ווייסע בלומען,
אין אַ וואַלד אַ ווייסן
זיינען מיר געקומען!

עפענען זיך די טירן
אף די וועלדער־וועגן —
רויטע קאמאנדירן
גייען אונז אנטקעגן !

פרעגן אונז די העלדן
מיט א קול אַ ווייכן,
און די חברה מעלדן :
— באַר אף אויסגעצייכנט.

טוט אַ לאַך דער וויכער
מיט אַ קול אַ שווערן —
צו דער אַרבעט גיכער,
וואָס איז דאָ צו קלערן !

שטייט שוין לעם די ביכער
מישע, ווי ביי לייטן . . .
און אינדרויסן מאַטל
זיצט שוין אינעם זאַטל,
לערנט זיך שוין רייטן —
און דאָס צוימל בליאַסקעט . . .
דאָרע מעסט די מאַסקע.

ווינטן רוישן זייער,
און דעם שניי זיי כראַמקען,
און אַ רויטאַרמיער
שפילט אין שאַך מיט סיאַמקען . . .

יאַנקל איז מקנא,
ס'טוט אים שטאַרק פאַרדריסן,
וואָס די קליינע חנה
קאָן שוין בעסער שיסן !

קומט דער אָוונט אָנעט
 מיט אַזאַ לבנה
 סאַמע אינדערמיטן,
 שפּאַנען מיר דעם שליטן.
 פּערדלעך ווי מיט פּליגל!
 שנייאיקע פּאַפּאַכעס
 אָף די כאַטעס ליגן.

און אָף יעדן שליאַך איז
 פּריילעך און לבנה'ק . . .
 און עס שמעקט מיט האַניק . . .

זייט געזונט, חברים,
 נעמט מיט זיך די בלומען,
 זייט געזונט, חברים,
 מירן ווידער קומען!

מארק שאנאל — שפאנען מיר דעם שלימן

ל י י ק ע

אויסגעפארבט די בריטשקע, פערדעלעך מזיקים,
היידאָ! איבער ברייטן שפרייט זיך מיין פארמעג.
און די וואוילע ווינטן ווינטשעווען: באַגליק אים,
גוטע גריסן שיק אים און אַ גוטן וועג.

היידאָ! און אַנטקעגן לויפן מיר די ווייצן,
און דער הימל נייגט זיך, בייגט זיך איבער מיר,
און באַקאַנטע וועגן קרייצן זיך און קרייצן,
און באַקאַנטע כמאַרעס בייטן דעם קאַליר.

שמעקט די הויך מיט רעגן, שמעקט די לופט מיט סטעלניק,
לויפן פון באַשטאַנעס גריסן אינעם טאַל,
און די זון די שטילע זיצט מיט מיר אין קעלניע,
אירע אַלע שפּיצלעך ווייס איך פון אַמאַל.

אַט איז זי פון אונטן, אַט איז זי פון אויבן,
אַט איז זי שוין ווידער מיט די כמאַרעס גלייך,
אין די ברייטע פעלדער הוידען זיך די שטויבן,
וויגן זיך די זאַנגען, ווי אַ גרויסער טייך.

אַט איז שוין דאָס דערפל, אַט איז שוין דאָס בריקל,
ס'לויפן מיר אַנטקעגן קינדערלעך פאַרברוינט,
טוען זיך די געסלעך פריילעך אַ צעוויקל:
אַט איז שוין דאָס שטיבל, וואו מיין מיידל וואוינט.

כ'פיר פאַר איר מתנות טאַקע ניט קיין פראַסטע,
כ'פיר איר נייע לידער וועגן ערשטן מאַי,
און אַ בריוו פון טאַטן, און אַ גרוס פון מאַסקווע
און אַ בינטל ביכער, ערשט פון דרוקעריי.

כ'טו אַ קלאַפּ אין טירל. נאָר וואָס שוויגט מען? שטיי נאָר:
 „לייקע! עפּן גיכער! עפּן! דאָס איז איך!“
 שטיל איז אינעם שטיבל, ס'עפנט מיר ניט קיינער,
 נאָר דער געלער קאַטער מורקעט אין דער שיד . . .

און דער שוואַרצער ראַבטשיק, און דער בונטער ענדיק,
 און דער יונגער לאַשעק מיט דער זעברע-פעל,
 און די הויכע הענער, פינקלענדיק און בלענדיק,
 לויפן נאָך די הינער, קרייען לעם דעם שוועל . . .

כ'שטיי אין מיטן הויפל, וועמען זאָל איך פרעגן?
 פאַר די אויגן מיינע שפּרייט זיך אויס דער סטעפּ,
 שטיבלעך, ווי קוואַדראַטן, שטייען ביי די וועגן
 מיט די רויטע היטלען אף די גרויסע קעפּ . . .

שפּאַן איך צו די שטיבלעך, קלאַפּ איך אין די שויבן.
 „אפשר קאַנט איר זאָגן, אפשר ווייסט דאָ ווער?“
 דורך די פענצטער פליען ווערטער, ווי די טויבן:
 „אַ גוט מאַרגן, יאַסקע? ווען קומסטו אַהער?“

וואו איז איצטער לייקע? נאָר ווער קאָן עס וויסן?
 איינער זאָגט, אַז לייקע פּאַליעט דעם בוריאָן,
 לייקע איז געגאַן די בורעקעס באַגיסן,
 לייקע האָט נאָך נעכטן איינגעשפּאַנט דעם שפּאַן . . .

איינער זאָגט, אַ צווייטער, און נאָך אים אַ דריטער,
 און די ווערטער פליען, פליען אַז אַ סוף,
 לייקע איז אין פעלד איצט ביי די אַלטע היטער,
 לייקע וואַשט די קעלבלעך, לייקע שערט די שאַף . . .

לייקע! לייקע! לייקע! פליט פון אַלע זייטן.
 איינער זאָגט — אין ראַדע, איינער — אין קאַלווירט,

און דער דריטער שמייכלט . . . וואָס זאָל עס באַטייטן,
האַט זי מיט אַ צווייטן אפשר געשפּאַצירט? . . .

פּערדעלעך-מזיקים! פּליט צוריק פּונדאַנען,
טראַגט מיך איבער פּעלדער גלייך אַהיים צו מיר.
אפּן האַרצן מיינס פּאַלן נאַכטיקע טומאַנען,
כ'קום צוריק אין שטעטל, טו אַ קלאַפּ אין טיר . . .

נאָר וואָס זע איך? ברידער! לייקע לויפט אַנטקעגן!
איבער אַלע שוועלן טו איך זיך אַ טראַג.
פּערדעלעך-מזיקים! קוקט ניט אַף די וועגן —
איר וועט איצטער מוזן וואַרטן ביז פּאַרטאַג!

שימקע'ס געוויין

קומט אהיים דער קליינער שימקע
מיט אַ שרעקלעכן געוויין :
„מאַמע, מאַמע, קום אינדרויסן,
מאַמע, מאַמע, לאַמיר גיין !

ס'זיינען פּערד אַהער געקומען,
אינעם טייך איז דער טאַבון,
און זיי טרינקען אויס דאָס וואַסער,
און זיי עסן אויף די זון.

פונם קאַלטן טייך אַ כליאַפּטשע,
פון דער הייסער זון אַ ביס,
און דעם גאַנצן טייך זיי פּליוסקען
און זיי טאַפּטשען מיט די פּיס.

ס'איז די זון אַרומגעביסן,
מאַמע, מאַמע, לאַמיר גיין !
ווישט די מאַמע אים די טרערן :
„שימקע טייערער, ניט וויין !

זינט עס שטייט די וועלט, די גרויסע
טרינקט פון טייכן דער טאַבון,
און קיין פּערד קאָן ניט דערלאַנגען,
ניט דערלאַנגען צו דער זון !

ווען די נאַכט האָט זיך באַוויזן
און געפאַלן אַף דער ערד,
האַבן פּריילעכער געהירושעט
אינעם טייך די שוואַרצע פּערד . . .

קומט אהיים דער קליינער שימקע
 מיט אַ גרעסערן געוויין :
 „מאַמע, מאַמע, קום אינדרויסן,
 מאַמע, מאַמע, לאַמיר גיין !

מ'האַט די זון שוין אויפגעגעסן
 און מע זעט זי שוין ניט מער,
 און די פערד, מיט גרויסע פֿיסקעס
 גייען נאַכאַמאל אַהער . . .

זע : זיי עסן די לבנה
 מיט די כוואליעלעך באַגלייך,
 און זיי שלינגען אַלע שטערן,
 אַלע שטערן פונעם טייך !

„וויין ניט, שימקע, — זאַגט די מאַמע, —
 זינט עס ווייסט די וועלט פון שייך,
 שלינגען פערד די קלאַרע שטערן
 און זיי שלינגען זיי ניט איין !

ס'איז דער טייך פאַרפלייצט מיט נעפל,
 ס'איז דער טייך באַדעקט מיט רויך,
 אויב דאָס אויג דיינס בענקט נאָך שטערן,
 זאַלסטו קוקן אין דער הויך !

לאַמיר לאַכן

טרויער ?

פאַסט ניט אונזער פנים !

אומעט ?

עקבערט און פאַרפיינט !

טרערן ?

זאָלן וויינען שונאים —

לאַמיר לאַכן, מיינע פריינט !

ווען האָט מען עס אף רואינען

נייע וועלטן אויפגעשטעלט ?

יאָ ! מיר קאַנען זיך פאַרגינען

אַזאַ לאַך טאָן אף דער וועלט.

אַזאַ הילך טאָן אף די שליאַכן,

ווי מ'האַט קיינמאָל ניט געלאַכט.

לאַמיר לאַכן !

לאַמיר לאַכן !

דער געלעכטער העלפט אין שלאַכט.

יעדער סקריפּ פון גרויסן וואַגן,

יעדער קריפּל, יעדער קרום,

ווי מיט בייטשן זאָל היינט שלאַגן

דער געלעכטער אומעטום !

אין די בלוטן פון געראַנגל,

אין די זוניקייט פון מי,

וואו די קויל קאָן ניט דערלאַנגען,

דער געלעכטער טוט אַ ברי !

וואָס פאַר גרויקייט אָף געזיכטער ?
 גרויקייט ? —
 איז ניט אונזער פאַרב !
 אָף די פלעצער פון געשיכטע
 גייט ארום דער רויטער האַרבסט !

צווייפל ? —
 איז אונז פרעמד פון וויגל !
 וועלקן ? —
 איז ניט אונזער וואָרט.
 אויסגעכאַוועטע אָף זיגן,
 לאַכן מיר שוין לאַנגע יאָר !

קוקט,
 ווי אַלטע וועלטן קראַכן,
 ווי עס גייט אָף זיי די נאַכט !
 לאַמיר לאַכן ! לאַמיר לאַכן !
 דער געלעכטער העלפט אין שלאַכט !

אונזער לאַשעק

„לייזער! . . . — זאָגט דער טאַטע, —
פיר דעם לאַשעק פויען,
גיב דעם לאַשעק וואַסער,
קלאַרער פון די טויען!“

„גוט! — זאָג איך צום טאַטן, —
כ'פיר דעם לאַשעק פויען,
כ'וועל אים געבן וואַסער
פונעם טייך דעם בלויען.“

„לייזער! — זאָגט דער טאַטע, —
גיב דעם לאַשעק פיקן,
זאָלסט אים געבן האַבער,
נאָר פון די אַנטיקן!“

„גוט, — זאָג איך צום טאַטן, —
כ'וועל אים געבן קלייען,
כ'וועל אים געבן האַבער,
ער וועט מירטשעם קייען!“

„לייזער! — זאָגט דער טאַטע, —
וואַש אַרום דעם לאַשעק,
זע נאָר, ווי זיין פעל איז
קויטיק, פאַרפאַראַשעט . . .“

„גוט! — זאָג איך צום טאַטן, —
כ'וועל צום קוואַל אים פירן,
און זיין ווייסע פעל וועט
שנייאיק שעמערירן.“

„לייזער! — זאגט דער טאטע, —
וואו איז די פאפאנע?
כ'וויל דעם לאַשעק שיקן
קלימען אַ מתנה.“

„גוט! — זאג איך צום טאטן, —
עפן אַלע טירן!
כ'וועל אליין דעם לאַשעק
אין אַרמיי שוין פירן!“

ר י ו ו ע ט ו ו ע ד

כ'קען א מיידל, ס'איז א מיידל מיט א נאָמען ריווע טוועד,
 ס'איז א פשוט אידיש מיידל, ניט קיין מיידל, נאָר אַ שד.
 אויגן — פלוימען,
 צעפ — קאשטאָן,
 מיט אַ טענצל
 אינעם שפּאַן.

ווען זי טוט דעם בוים אַ טרייסל, פּאַלן עפל, ווי אַ שניי.
 אירע עפל ווייסן אַלע, ס'איז אוקריינע פול מיט זיי:
 גאַלע זאַפטן,
 בעקלעך — רויט,
 מיט אַ זון־שיין,
 אף דער הויט . . .

ווען זי טוט דעם בוים אַ טרייסל, פּאַלן פלוימען אינעם קויש,
 און די פלוימען־ביימער רוישן מיט אַ יום־טובדיקן רויש, —
 פלוימען־סאַמעט,
 לופטיק־זיס
 פּאַלן פלינק
 צו ריוועס פיס.

וויילט זיך ריווען גאַלד פון פערשקעס זאָל אַ פינקל טאָן אין סאָד,
 טוען פערשקעס, ווי די עפל, פון די ביימער זיך אַ שאַט,
 פּאַלן פערשקעס
 גאַנצע בערג,
 ווי די רענדלעך
 אף דער ערד.
 וויילט זיך ריווען, אַז אין דערפל זאָל אַ גוטער וויינשטאָק זיין,
 אַז די וויינטרויבן, ווי פלוימען, זאָלן רייפן אף דער שיין,
 וועלן וויינטרויבן

שוין זיין,
און פון וויינטרויבן
ווערט וויין.

הייבן אינגלעך אויף די כוסות, און מע טרינקט פאר ריווע טוועד
רויטן וויין פון אירע טרויבן, וואָס איז זיסער נאָך פון מעד.
באָדט די זון זיך
אינעם גראָז,
שווימען שטראַלן
אינעם כוס.

קומען געסט איר מי פאַרווכן און באַקענען זיך מיט איר,
און איר מאַמע פייגע־לאה עפנט אויף פאַר זיי די טיר :
„גוטע מענטשן,
קומט אַריין !
ס'וועט מיין ריווע
גיך שוין זיין !”

אף דער וואַנט אין ריווע'ס צימער הענגט מיטשורינ'ס בילד
פאַרבענקט —
ס'האַט דער זיידעניו מיטשורין נאָך אַמאַל עס איר געשענקט. —
ס'קוקט מיטשורין
פון דער וואַנט
מיט אַן עפל
אין דער האַנט.

שווימען שאַטנס — איז אַ סימן, אַז אינדרויסן איז שוין שפעט,
הילכט אַ לידל — איז אַ סימן, אַז עס גייט שוין ריווע טוועד.
אויגן — פלוימען,
צעפ — קאַשטאַן,
מיט אַ טענצל
אינעם שפאַן.

ג ו ט ע צ י י ט ו ן

כ'פרעג דעם פּרילינג, זאָל ער זאָגן,
וואָס ער לויפט אַזוי געשווינד,
שטראָמען טראָגן זיך און טראָגן,
פליט דער פּרילינג מיטן ווינט,
ס'וויל דער זומער אים דעריאָגן!
— וואָרט אַ וויילע, ניט אַצינד!

נאָר דער זומער וויל ניט וואָרטן,
ס'איז די זון שוין הייס און גרויס,
אין אַ גרינעם זומער-גאַרטל
פליט די רונדע ערד פאַראַויס . . .

כ'פרעג דעם זומער, זאָל ער זאָגן,
וואָס ער לויפט אַזוי געשווינד,
האַט גערעגנט, האָט געהאַגלט,
און ווי גיך דער יול פאַרשווינדט,
ס'וויל דער האַרבסט אים שוין דעריאָגן!
— וואָרט אַ וויילע, ניט אַצינד!

נאָר דער האַרבסט, ער וויל ניט הערן,
די פאַרנאַכטן ווערן קאַלט,
הענגען שוין סענטיאַבער-שטערן
אפן וועלקנדיקן וואַלד . . .

כ'פרעג דעם האַרבסט און זאָל ער זאָגן,
וואָס ער לויפט אַזוי געשווינד,
פון די האַרבסטיקע פאַרטאָגן
ווייט מיט ווינטערדיקן ווינט,
ס'וויל דער ווינטער זיי דעריאָגן!
— וואָרט אַ וויילע, ניט אַצינד!

נאָר דער ווינטער וואָרט ניט, פליט ער
אף די דולע פערד פון שניי,
אַ משוגענער געוויטער
טוט אין רוימען אַ געשריי . . .

כ'פרעג דעם ווינטער, זאָל ער זאָגן,
וואָס ער לויפט אזוי געשווינד,
נאָכן שליטן פאָרט אַ וואָגן,
און דער פראָסט, ער ברענט און שינדט,
ס'זייל דער פרילינג אים דעריאָגן!
— וואָרט אַ וויילע, ניט אַצינד . . .

נו, צו וואָס די פלינקע בייטן,
און ווער טרייבט אייך אַלע, ווער?
אין אונזערע גוטע צייטן
וויילט זיך לעבן מער און מער!

מיינע שכנים

צו אַלע, צו אַלע, צו אַלע מיין רוף,
צו די, וואָס באַרוישן מיט האַמערס די לופט.

צו אַלע, וואָס קענען זיך שפּאַנען אין שפּאַן
און קנעטן די ליים פאַר מיין היים, פאַר מיין לאַנד,

צו די נאָר, צו די נאָר, צו די נאָר מיין רוף!

ס'האַט יעדערער זיין חן,
ס'האַט יעדערער זיין ברען,
זאָל יעדערער הייבן דעם שטיין,
וואָס ער קען!

צו יענע, צו יענע, צו יענע מיין ליד,
וואָס ווערן פון מי און פון אומרו ניט מיד.

און טרייהייט מיט פרייהייט איז ניט נאָר קיין גראַם,
אַ גראַם און אַ קלאַנג און אַן אויסגעשריי סתם, —
צו יענע, צו יענע, צו יענע מיין ליד!

ס'האַט יעדערער זיין חן,
ס'האַט יעדערער זיין ברען,
זאָל יעדערער הייבן דעם שטיין,
וואָס ער קען!

צו אַלע, צו אַלע, צו אַלע מיין וואָרט,
צו די, וואָס באַזינגען די מי פון מיין דור,

דעם בלי פון מיין לאַנד
 און דעם גלאַנץ פון מיין שווערד,
 צו די, וואָס באַדעקן מיט יום־טוב די ערד, —

צו אַלע,

צו אַלע,

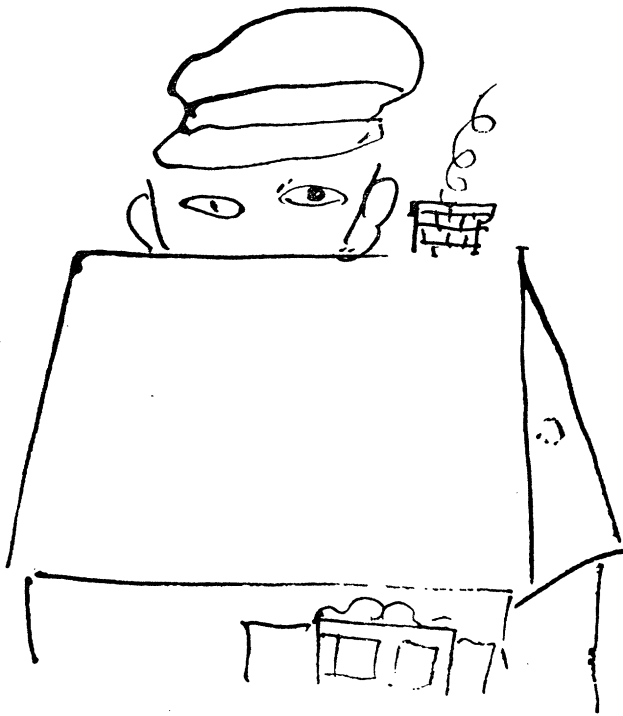
צו אַלע מיין וואָרט!

ס'האַט יעדערער זיין חן,

ס'האַט יעדערער זיין ברען,

זאַל יעדערער הייבן דעם שטיין,

וואָס ער קען!

מארק שאנאל — מיינע שכנים

אינהאלט :

זייט

- די מאַמע פּרעגלמ אוינגעמאַכטס.....81
 מיין מוטער85

III

- לאַמיר הייבן דאָס קול93
 דאָס ליד פֿון ערד־אַרבעטער.....94
 אַ סאַמעטענער טאַג95
 צוויי ברעגן97
 פֿרישקייט99
 הייבט די העק100
 די זון איז אויפֿגעגאַנגען101
 מייכן103
 אַ רעגן104
 שפּאַנען מיר דעם שלוימן106
 ליוקע111
 שימקעס געוויין114
 לאַמיר לאַכן116
 אונזער לאַשעק118
 ריווע טוועד120
 גוטע צייטן122
 מיינע שכנים124

צייכנונגען פֿון מאַרק שאַנאַל

- דאָס איז מיינס7
 און די קלעזמער שפּילן17
 אַ התונה אין ביראַבידזשאַן.....59
 די עלטער68
 מיין ליבער71
 מיין מוטער83
 שפּאַנען מיר דעם שלוימן109
 מיינע שכנים126

I

זייט

- דאָס איז מיינס.....7
 ווער בויערט די שטילקייט.....9
 די שייגע וואַרט.....10
 צום שטילן אַקעאַן.....12
 אַמורעט13
 בוי די שוימערס.....15
 אינדערהיים19
 ביראַבידזשאַנער וויג־ליד21
 ביראַבידזשאַנער מאַרטש23
 אף דער בירע24
 לאַנדאַקער לאַנדיש26
 דאָס האַסטו, ביראַבידזשאַן28
 ביראַקאַנער מירמל29
 פֿאַרשאַג32
 ביראַבידזשאַנקעס35
 פּאַסטעכלעך37
 ביראַבידזשאַנער פֿריווערכס40
 אַ נס אין דער מייגע43
 דער אוצר45
 אַ התונה אין ביראַבידזשאַן54

II

- אַן אַלטער ניגון63
 איך בין אַ גבר65
 די עלטער67
 מיין ליבער69
 אין וואַלד73
 ווי דאָס גראַז74
 אשׂר'ן76
 קינדהייט77
 דאָס בערעזענע געזינדל79

